

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Negyedévre	30 dinár
Egy óra	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiliteva (Zápolya) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 281
Kiadóhivatali telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1921.

I. évfolyam, 284. szám.

Vasárnap, december 25.

A béke

négy betűje a ma élő ember szemében olyan mintha mindegyike egy-egy ritka, rég elkallódott gyöngyszem volna. Ezt a kis gyöngyszort a Sors egy szerencsétlen pillanatban kiejtette a kezéből, a négy gyöngyszem szertegarult és azóta ezer lázas szem egyre keresi az elveszett kincsét.

Oh, a béke ragyogó ábrándképe fehér okmánypapíron már réges-rég meg van festve, buja színek emelik ki az alkotók nemes elgondolását, de ez a béke mégis csak kép, amelyben a béke anygala, repülésre vágyó szárnyával, a papírhoz van rögzítve, az élet levegője felé szárnyalni nem tud, olyan mintha élne, de csak villogó fantóm, a lélek, a valódi élet igazi ereje nélkül.

Az ellenség fájdó fogalma még ma is benne él az ember elborult tudatában. hiába sugárzik emberi méltóság a homlokán. Bujdosó testvérszívek még ma sem tudnak egymásra találni, emberi lelkekben még egyre ott lobog a gyűlölködés gyehenna-tüze. Beh sok véres, meghajszolt, alélt emberi szív várja még ma is — a festett béke uralma idején — az igazi, a fejedelmi jövevényt, a szívek igazi megváltóját, a megértés szárnyaló, lelkeket átölelő békéjét!

A diplomácia nagyszerű zsonglőrje, Lloyd George is ime békéről álmodozik a békében, mert érzi, tudja, látja az élet zürzavaros forgatagában, hogy ez a hűtlen ábránd még ma sem lett urrá a lelkeken. Hogy a béke birodalmát az egymásfelé dobbanó emberi szívek végnélküli hadserege tudja csak elfoglalni, hogy az indulatos kézből kiejtett fegyverrel együtt a haragvó lélekből is ki kell vetni a gyűlölet lázító tüzét. A béke a lelkek szépsége és ennek a szépségnek szóljon az emberek minden hódolata, minden igaz ember igaz imája!

A végtelen levegőből az Isten szeme tűz le népekre és országokra, ez a tűz élteti a virágot, ez az örökös szem teremtett meg minden harmóniát e földön. De az ember, a teremtés büszkesége, félelmes ágyuk eget-földet rázó dübörgésével minduntalan megzavarja az isteni összhangot, elűzi a béke mélységes, szent csöndjét és haragvó indulatok

vad tüzeben fegyvert kovácsol önnön szíve ellen, — az ember, az élet szereimese, aki botor vándorlása során engedelmessé szolgáljává szegődik a kajánul vigyorgó halálnak.

Uttalan utakon, sűrű vadon mélyén még egyre száműzötten bolyong az isteni Béke! Itt-ott mintha egy-egy félve kiáltó hang szólítaná, visszahívna elhagyott birodalmába, de a kesergő, bujdosó Béke még vár, egyre vár. Várja az egybehangolt szívek zengő, felbugó ezer orgona viharzó zenéjéhez hasonlatos himnuszt, amellyel a megtért emberiség felszakadó, őszinte vágya, forró imádsága fordul újból hozzá új életért, új szépségéért, új fényforrások kigyulladásáért. Az igazi Béke feltűnésének

szent percében a rombolás szelíme eltűnik az üszkös, fekete romok között és melengető fény sugarak hívják elő az életet a földből és a szívek parlagon heverő humuszából. A lélek újból összepárosul a tudomány halvány derengésű misztériumaival és a megújított ember újból boldogan itt jár halk léptekkel a legszebb emberi gondolatok csöndes templomában, ahol egykori ellenségek az összeüvösztő megértés csodálatos melegségében megismerik egymásban az oktanálgyűlölő, bünyösen megaláztott, idegen tájakon élő, de ugyanazon emberi sorsban vergődő testvért.

Jöjjön el végre az igazi béke országa! (b. l.)

A vajdasági magyarok is kapnak földet.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, dec. 23.

Tizenhat felsőtorontái község, nagyjából magyar lakossága, valamennyien szellemi és gazdasági cselédek, többiben jártak küldött-ségileg az agrárreform miniszter-nél és arra kérték, hogy a környékbeli nagybirtokok felosztásánál, nekik is juttassanak földet.

Legutóbb Csernye és Csőszelek községből keresték fel hasonló okból az agrárreform minisztert. A miniszter nem adott végleges választ és kijelentette, hogy a kérelem teljesítése ezidőszert nehézségbe ütközik, mert a békeszerződés értelmében a Bánát, Bácska és Baranya területén lakó magyarok most még nem tekinthetők jugoszláv állampolgároknak. Megígérte azonban a miniszter, hogy a kérdést döntés végett a minisztertanács elé viszi.

Az agrárreform miniszter tényleg a minisztertanács elé terjesztette az ügyet kedvező döntést kért és ezt azzal indokolta, hogy a felosztás alatt álló, vagy felosztásra kerülő uradalmakban és azok környékén élő magyar földmunkások már emberemlékezt óta bevált szorgalommal és szaktudással művelik a földet, amelyhez őket annyi szál fűzi. A termelés biztosításának érdekében is helyes volna, ha a kitünő földmunkásoknak bizonyult ottani

magyar lakosság megmaradhatna a helyén és nem volna kénytelen vándorbotot fogni csak azért, mert nem tudott földhöz jutni. A minisztertanács azonban mind a mai napig nem tárgyalta az agrárreform miniszternek ezen előterjesztését.

Most azonban, hogy a szociálpolitikai miniszter kezdeményezésére a nem szláv nemzetiségű rokkantak segélyezésének ügyében az állampolgárságra nézve elvi álláspontot foglalt el a minisztertanács, nem lesz tovább akadálya annak, hogy az agrárreform szociális természetű kedvezményeiben a magyar és német lakosság is kellő módon részesülhessen.

A minisztertanácsnak az opciójog értelmezésére vonatkozó elvi álláspontja szerint az optálás joga 1922. évi január 26-ika után kezdődik, tehát az itt lakó magyarok és németek jugoszláv állampolgársága is e naptól kezdődhetik.

E nagyjelentőségű döntés után most már semmiféle akadálya nincsen annak, hogy a magyarok és németek is részesüljenek az agrárreform kedvezményeiben. A felsőbánati magyarok által kért földosztásnak 1922. január 26-ika után csupán az lehet az egyedüli akadálya, hogy az ottani nagybirtokok tunyomó részét már felosztották mások között.

Radics lemondott a zagrebi képviselőtestületi tagságról.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, dec. 23.

Beogradból jelentik, hogy tegnap délután négy órakor tartotta meg az újonnan megválasztott zagrebi képviselőtestület első ülését, melyen Petrić főpolgármester elnökölt. Napirend előtt Radity Stefan, dr. Koszaticy és dr. Surmin képviselőtestületi tagok nyilatkozatot nyújtottak át Petrić főpolgármesternek, amelyben többek között a következőket mondták:

„A horvát-blokk politikai szervezete az utolsó községi választásokon, Zagreb város polgárságától teljes elismerést kapott, politikai állásfoglalása és működésére nézve. Ezzel, hogy Zagreb városa így fényesen kitüntette azt a listát, amelynek élén mi állottunk, mint a horvát-blokknak képviselői, nemcsak a horvát főváros, hanem az egész horvát nép, mellettünk nyilatkozott meg. A horvátok nemzeti szabadsága és a horvát állami függetlenség körüli túlnagy elfoglaltságunk miatt úgy érezzük, hogy nem tehetnénk eleget azoknak a fontos és halaszthatatlan feladatunknak, Zagreb város szociális és általános gazdasági politikájában, amelyet a polgárság minden rétegéből ily teljes bizalommal megválasztott képviselőtestületnek elvégezni kell. Ezért kénytelenek vagyunk képviselőtestületi tagsági tisztségünket letenni és kérjük a képviselőtestületet, hogy ezt a bejelentésünket tudomásul vegye és elfogadja.”

A választások megejtése után, az elnök kijelentette, hogy Radityék nyilatkozata felett, egyelőre nem határozhat a képviselőtestület, miután először a mandátumok igazolását kell megejtenie. Radity és társai a nyilatkozat felolvasása után kivonultak a teremből.

A gyűlés folytatta a tárgysorozat letárgyalását és este hat órakor ért véget.

Csehszlovákia pénzt ad Ausztriának.

Wien, dec. 23.

Politikai körökből ismeretessé vált, hogy Ausztria négy-öt milliárdnyi hitelt kap, osztrák koronában, Csehszlovákiától.

Lapunk mai száma a karácsonyi melléklettel együtt 18 oldal.

Ára fél dinár.

Megjelent az új magyar amnesztia-rendelet.

A „Torontál” budapesti tudósítójától.

Budapest, dec. 23.

A hivatalos lap pénteki száma közli Magyarország kormányzójának 1921. évi december huszonketedik napján kelt, kegyelmi rendeletét, amely lényegében kiterjesztése a múlt karácsonyi ünnepek alkalmából hirdetett amnesztianak. A rendelet a Károlyi forradalom alatt lezajlott tömegmozgalom keretében és azokkal kapcsolatban elkövetett bűntettek és kommunista büncselekmények körére terjed ki. Kegyelmet nyernek mindazok, akiket az említett büncselekmények miatt öt évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélték, továbbá akiknek bűnügyében jogerős ítéletet nem hoztak, feltéve, hogy cselekményükre a törvény öt évet meg nem haladó szabadságvesztést vagy pénzbüntetést állapít meg. A kormányzó a kegyelemből kizárja azokat, akik tíz éven belül nyereségvágyból kifolyólag elkövetett bűntett miatt voltak elítélve és akik az állam, társadalom rendjére vagy közbiztonságára veszélyesek és végül az emigránsokat, szélyesek és végül az emigránsokat.

A hivatalos lap ugyanezen száma erre vonatkozó végrehajtási rendeletét, melyben az amnesztia sürgős végrehajtására utasítja a hatóságokat. Az igazságügyi miniszter, miniszteri biztosokat küldött ki a nagyobb letartóztatási intézetekbe, a kik működésüket máris megkezdették.

Ausztria eladja műkincseit.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Wien, dec. 23.

Rosenberg pénzügyi államtitkár londoni útja eredménytelen maradt. Kezdi belátni Ausztriában, hogy sem az entente, sem a népszövegség nem gondol komolyan arra, hogy Ausztriának megadja a szükséges kölcsönt. A pénzügyminiszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy felhatalmazást kér a parlamenttől a wieni múzeumok értékesebb műkincseinek külföldön való eladására. Ehhez az entente engedélye is szükséges. A kormány a kellő lépéseket már a jövő év elején megteszi.

Nagy széninség a vasutaknál.

Beszűntetett vonatjáratok Horvátországban.

Subotica, dec. 23.

Az államvasutak zagrebi igazgatósága kénytelen volt a nagy szénhiány miatt területén több személyvonat közlekedését beszüntetni.

A „Torontál” suboticei munkatársa érdeklődött a suboticei vasut-igazgatóságnál, hogy nem fenyeget-e hasonló veszély ezt a területet is. Kérdésére azt a megnyugtató választ kapta, hogy már utban vannak megfelelő szénkészletek, úgy hogy akadály nélkül fogják a forgalmat lebonyolítani.

Megegyeztek a pártok.

Zecsevics tábornok megmarad hadügyminiszternek.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, dec. 23.

A hetek óta húzódó kormányváltás ma végre megoldódott. A hadügyi tárca betöltésének kérdésében, amely napok óta már egyetlen akadály volt a megegyezésnek, ma létrejött a két párt közt a megállapodás.

A demokrata-klub nevében Davidovity Ljuba még a megállapodás előtt egy utolsó kísérletképp azt javasolta Pasitynak, hogy a kormányváltás megszüntetése céljából, a hadügyminiszter helyettesítését egy másik miniszter vállalja ideiglenesen és ezt a párt nevében, magának Pasitynak ajánlotta fel. A kormány megalakítása után így folytathatók lennének a tárgyalások ennek a kérdésnek végleges megoldása érdekében. Pasity erre nézve kifejtette a radikális-klub álláspontját, majd hosszas tanácskozás után, a két vezető politikus megegyezett abban,

hogy Zecsevity tábornok továbbra is megmaradjon hadügyminiszternek az új kormányban. A demokrata-párt azonban fenntartja magának azt a szabadságot, hogy az előbbi megállapodástól függetlenül, a parlamentben esetleg megegyező interpellációk alkalmával, bizalmatlanságot szavazhasson Zecsevity hadügyminiszternek.

Miután így a megegyezés megtörtént, ma este, de legkésőbb a holnapi délelőtt folyamán, összeül az új kormány, hogy a megállapodásról felvett jegyzőkönyvet aláírják és hogy azután a kinevezési ukáz megjelenésével egyidőben a kormány új tagjai letegyék az esküt a király kezébe.

Ma délben a király kihallgatáson fogadta Pasityt és Davidovity Ljubát, akik jelentést tettek öfelségének az elért megállapodásról és annak feltételeiről.

HIREK

Az új postaigazgató átvette hivatalát. A veliki becskeréki postaigazgatóság új vezetője Josifovity Nikola postaigazgató megérkezett Becskerékre és hivatalát folyó hó 22-én már át is vette. Az új postaigazgató mint régi ismerős került vissza a direkcio élére, három évvel ezelőtt Temesvárról ő hozta át az igazgatóságot és még itt is hónapokon át vezette, mielőtt a kormány Serajevóba rendelte. Most, hogy a szerajevói direkciohól eltávozott, újra ő vette át a direkcio vezetését. Az igazgatóság áthelyezésének régóta húzódó ügye is elintézésre nyer a közeli napokban, december 27-ikén megkezdik az átköltözést Novisadra, úgy hogy január elsején már teljesen készen lesznek a direkcio áthelyezésével.

A gimnáziumi templom ünnepi programja. A gimnáziumi templomban az ünnep tartama alatt a következő sorrendben tartanak misét. Szombaton, szentestén éjjel 12 órakor éjfélí mise. A mise alatt Tóth Zoltánné Cherubini Ave Máriaját énekl. Vasárnap és hétfőn délelőtt 9 órakor ünnepi mise.

A református templomban karácsony első napján délelőtt 10 órakor egyházi beszéd, délután 6 órakor bűnbánati istentisztelet, másodnapján délelőtt urvacsozasítás fog tartatni; ez utóbbi alkalommal külön egyházi beszéd nem lesz. A törökbecsei fiókegyházban másodnap délután 3 órakor lesz istentisztelet.

Egyházzenei műsor. Vasárnap, karácsony első ünnepén a helybeli róm. kath. plébánia-templomban a 10 órai nagymise alatt előadtnak: mise, Kempter G-dur, Pastoral miséje. Gradualéra: Güttler „Bei Bethlehem waren einst Hirten zur Nacht” sopran solo, énekl. Fühl

Nándorné urnó ének és zenekar kísérettel. Offertoriumra: „Stille Nacht” Führer-től sopran solo, énekl. Fühl „Nándorné ének- és zenekarkísérettel. „Tantum ergo” Güttler-től. — Hétfőn, karácsony másodnapján: mise: Kempter D-dur miséje. Gradual-éra: „Betlehemi puszta” örvendéses hír van. Offertoriumra: „Puer natus est” énekl. dr. Pele és Weninger. „Tantum ergo” Reimann-tól.

Újra felemelték a behozatali vámokat. Még csak nemrég, november hó 9-től lett a behozatali vám árszija 300 százalékról 400 százalékra emelve és mostan egy újabb emelés lépett életbe. A pénzügyminiszter C-82770. szám alatt rendeletet adott ki, hogy ezen az aranyárszión a behozott áruk vámolásánál minden papirdinár helyett 600 dinárban vagy korona-dinárban számítsanak, vagyis minden 100 dinárra 500 dinár árszión számítsanak fel az eddigi 400 dinár helyett. Ezen új árszión minden áru vámolásánál számíttatik, amely december hó 9-e után lesz elvámolva. Oly áruk után, amelyek ad valorem lesznek elvámolva, az árszión nem lett felemelve, csak a mellékköltségek fizetik a felemelt árszión.

A huszonötparás papirpénzek. A városi rendőrség főnöke december 22-iki kelettel hirdetményt tett közzé a huszonötparás papirpénzek kötelező elfogadásáról. A hirdetmény hivatkozik a folyó évi szeptember 18-ikán kelt 66992—O. D. sz. pénzügyminiszteri rendeletre, amely szigorú büntetés terhe alatt kimondja, hogy mindenki (állami pénztárak, bankok, kereskedők, magánosok egyaránt) köteles az új kibocsátású 25 parás papirpénzt elfogadni.

Január 14-én jelmezes álarcos estély a Kaszinóban.

Szilveszter-est a Kaszinóban. Derék tűzoltóink, csaknem válságba jutott anyagi helyzetével, már nem egyszer foglalkoztunk. A tűzoltók fizetés nélkül, ingyen teljesítik munkájukat, méltán megérdemlik tehát, hogy a közönség soha el ne zárkozzék kérésük teljesítése előtt. Most mindenkinek alkalma nyílik segíteni, támogatni tűzoltóinkat, amikor a ruha-alap javára Szilveszter-estét rendeznek a Kaszinóban. A rendezőség ez alkalommal nívós kabaré műsort állított össze, másrészt a legkitünőbb műkedvelőket állította sorompóba, úgy hogy bátran állíthatjuk, hogy ez lesz a legsikerültebb Szilveszter-est. A zenét Ripka Imre és a tűzoltók zenekara szolgáltatja. Meghívókat nem küldenek szét.

A „Slavija” jelmezes álarcos bálja. A helybeli Slavija Sportklub 1922. évi január hó 14-én, (szombaton) este 8 órai kezdettel egy zártkörű jelmezes álarcos estélyt rendez a Kaszinó összes termében. A meghívók a napokban lesznek kibocsátva.

A szállítóeszközök bejelentése. A rendőrfőkapitány intézkedése értelmében az összes fogat-, automobil-, motorkerékpár-, közönséges kerékpár- és rugóskoecitulajdonosok kötelesek szállítóeszközeiket bejelenteni és ennek a bejelentésnek eszközlése céljából a városi rendőrség 3. sz. szobájában személyesen jelentkezni. A jelentkezés városnegyedenként történik és pedig: I. negyed 1921 december 27-én. II. negyed december 28-án. III. negyed december 29-én. IV. negyed december 30-án. V. negyed 1922 január 2-án, az I., II. és III. kültelek 1922 január 3. és 4-én. Aki a felhívásnak nem tesz eleget, azt a fennálló törvény szerint megbüntetik.

Gömöri táncdelutánja a Kaszinóban. Folyó hó 26-ikán, karácsony másodnapján a Kaszinó éttermében 5 órai kezdettel táncdelután lesz. Belépő-díj személyenként 6 dinár. Tisztelettel Mrksity és Gömöri.

Szurkáló legények. Baktor István és Hegedüs Ferenc parasztleányok péntek d. e. a piacon egy közös leányismerősük felett összeszólkóztak. Baktor első felindulásában előrántotta kését és azzal Hegedüs Ferencet hasbaszurta. A sérültet kiszállították a kórházba, ahol ápolás alá vették. Sebesülés könnyebb természetű.

A Zsidó Nemzeti Egyesület folyó hó 25-én (vasárnap) délután 6 órakor a Chevra-ház nagytermében nagyobb szabású Makkabeus-ünnepélyt rendez a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó, tartja: Kerper Lajos elnök. 2. Chanuka gyertya meggyújtása. 3. Moauz zur makkabeus ének, énekl. az ifjúsági énekkar. 4. Ünnepi beszéd; tartja: dr. Niedermann Mór főrabbi. 5. Rochlitz Olga szavalata. 6. Steiner Dezső zeneszáma. 7. Hatikva, énekl. az ifjúsági énekkar. Belépő-díj nincs, érdeklődőket szívesen lát az egyesület vezetősége.

Külföldi kifizetéseket és átutalásokat, valamint csekk-beváltásokat legoicsóbban közvetít a Nagybecskereki Népbank R-T. (62. számú távbeszélő.)

„VOGTA” Rt.
VEGIKI BECSKERÉK. Telefon 137.

Legszebb
karácsonyi
ajándékok.

Legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándékok

kaphatók a Gazdasági Részvénytársaság butor. és Üvegosztályánál

A „Drótostót” Zsombolján. A zsomboljai iparos dalegylet rendezésében nagy sikerrel adták elő a zsomboljai műkedvelők — mint azt egyik legutóbbi számunkban már megírtuk — Lehar Ferenc szépzenéjű operettjét, a Drótostót. Mint most értesülünk, a december 26-ikára kitűzött harmadik előadást az eredeti terminus helyett egy nappal előbb, december 25-ikén rendezik és ezzel kapcsolatban tánemulatság is lesz.

A veliki beeskereki „Hazug” jótékony asztaltársaság folyó hó 26-ikán, Karácsony másodnapján délután 4 órakor tartja tisztújító közgyűlését, melyre a tagok megjelenését feltétlenül kéri az Elnökség.

Az „Etablissement Paris” vezetősége ezúton hozza a n. é. közönség tudomására, hogy ma, szombaton este nincs előadás, csak tea-estély.

Atutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadržna Banka D. D.), Veliki Beeskerék. — Telefon 43. és 47.

Slavija jelmezes estélye január 14-én a Kaszinóban.

Atutalások és csek-kiadások az összes kül- és belöldi piacokra, nevezetesen Bécs, Prága, Budapest és Berlinre legjutányosabban eszközölhetők — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Nagybeeskereki Takarékpénztárnál (Korona-szálló épület I. emelet, Telefonszám 16.) Ugyanott a fennálló devizarendelekek értelmében árukitételre vonatkozó valutabiztosítások is nyújthatók.

Új szanatórium Pozsonyban. Bratislava (Pozsony) kies szőlőhegyén monumentális gyógyintézet létesült. Az új Grand Sanatórium univerzális gyógyintézet. Sebészeti és nőgyógyászati osztályainak műtőtermei és gyönyörű szülőszobái ugy méretükkel mint legmodernebb berendezésükkel tulajdonképpen a legelőkelőbb külföldi intézeteket. A belgyógyászati és idegbetegek, az anyagcserebetegségekben, cukorbetegségben, gyomor-, bél-, vesé-, szív- és vérérdénybetegségekben szenvedők gyógyítására egy kitűnően berendezett diétás és fizioterapiás osztály és vizgyógyintézet szolgál. A szemészeti, az orr-, fül- és gégebetegeknek, továbbá az urológiai, ortopediai és bőrbetegeknek hasonlóan külön osztályok vannak. A szanatórium 120 beteg felvételére alkalmas. A fürdőszobás lakosztályok a legkényesebb izlést is kielégítik. De az olcsóbb szobák is minden komforttal vannak ellátva. Központi fűtés, hideg és meleg vízvezeték, valamint telefon minden szobában van. Minden beteg az ágyából beszélhet külföldön

Karácsonyi riport a drágaságról és a megélhetésről.

Allandóan nő a drágaság. — Nyolcvan százalékkal kevesebb a fizetés, mint békében.

Beeskerék, dec. 23.

A karácsony a meditáció ünnepe. Visszatérés gondolatban a múltba, felkutatása a régi, kedves emlékeknek, visszaélmodozása a hajdani jók és szépeknek, mely a napokat derűssé, az éjszakákat gondtalanná, az életet boldoggá, a halált a megíggyvás halálává, a munkát játékos kötelességgé, a pihenést megérdemelt ajándékká változtatta.

Térjünk vissza a boldogság, a jólét, a fény korába, lapozzuk fel a múlt drága lapjait, lassan, áhítattal és feddjük fel a régi időről, a feledés homályosító hálóját.

Figyeljük, a derűs élet karácsonya esapong ki, a komor, eldohosodott lapokról.

Egy régi világ, egy jobb, egy szebb, egy boldogabb idő sugara köszönt, a fakuló, halványuló emléktöredékekből, gyengülő fénye azonban már-már belevesz a semmibe. Csak távolból int bucsusókot s mint káprázat, esodás jelenleg, eltűnik a jelen sivárságában, a ma kilátástalanságában, az 1921-ben.

Ha hosszasan kutatjuk és szorgos buzgalommal tanulmányozzuk a múltat és a jelent, kérdéseinkre feleletet keresve, meditációnk különös eredményel végződik. Megtáljuk az okot, mely forradalmat teremtett a régi világban, mely kiközöskentette vágányából a megsokkottsággá vált régi életet és megalkotta ezt a szomorú, ronda márt. Egy jajszóhóból pattant ki az egész s ez a háború. Amit még ma is érzünk belőle, a drágaság, ez a visszhangja, mely azonban épp oly félelmetes vagy talán még félelmetesebb, mint a szülőanyja, a háború.

Drágaság? Furesz karriert futató kórtűnet. Mikor tűnt fel először, mikor bukkant fel az ismeretlenség sötétjéből — senki sem tudja. Lassan, nesztelenül jött s jóformán akkor eszméltünk rá, amikor már a karmaiban voltunk.

Téves az a feltevés, hogy a drágaság, drágulás, kizárólag a háború kezdetekor köszöntött be, itt lapangott az már az évek hosszú sora előtt. Csak hogy akkor még zajtalanul, kismértékben emelkedtek

lakó hozzátartozójával, igazgató-főorvosa vezet. A felvétel az összes osztályokra az előjegyzések sorrendjében folyik.

Hivatalok és irodák magyar-, német-, szerb- és horvátnyelvű íróasztali előjegyzési hetinaptár szükségleteiket fedezték közvetlenül a Lustig-féle naptár-kiadóvállalatnál Osijeken. Darabja csak 6 dinár.

az árak, egy-egy generációval fejlődtek egy fokkal magasabbra, a háború megindítása meg sietésre, szaladásra, futásra noszogatta a lunya, szundikáló drágaságot.

Jól tudjuk szüleink meséiből, könyvekből, hogy hajdan mily nagyértékű volt a pénz s milyen olcsóság volt. A régi tisztviselői fizetési táblázatok is ugyanazt mutatják, mert ott még forintokban kapták a fizetést, még pedig ugyancsak kismennyiségű bankókban. Azóta s még előtte is, megindult a drágulási folyamat, mely eleinte lassan, fokozatosan, később pedig gyorsan, nagyokat ugorva, eljutott a mai árákig. Alaposan hosszú utat kellett megtennie, például a tejnek, míg három krajeártól, tízezerre fillérig és onnan a mai nyolc koronaig ért. A cipő is a három forintra kezdte, a husz koronánál folytatta és az ezer koronánál pihen meg, ki tudja, hol, melyik számmal fejezi be pályafutását.

Hagyjuk azonban a rég mult időköt. Térjünk vissza a legközelebbi múltba, amire még élénken emlékszünk. Hasonlítsuk össze az 1921 augusztusi árakat a karácsony előttiékel, szinte megijedünk a nagy különbségtől. Pedig ez olyan idő volt, amikor hatóságilag állapították meg és ellenőrizték az árakat. A táblázat így fest:

Husfélék:

	1921 aug 31-én	ma
Marhabús I. r. kilója	6—	7—
Marhabús II. r. kilója	5—	6—
Borjubús kilogrammja	9—	10—
Juhbús kilogrammja	6—	6—
Máj kilogrammja	6—	8-50
Zsir kilogrammja	10—	15—

Főzelékfélék:

Fejes káposzta db-ja	—50	2—
Kelkáposzta darabja	—50	1—
Tök darabja	5—	9—
Szárzabb literje	1-50	2-50
Zöltség esomagja	—50	1—
Sárgarépa	—50	1—
Zeiler esomagja	1—	3—
Téli retek darabja	—25	1—
Téli burgonya kilója	—75	2—
Apró burgonya kilója	—50	1—
Torma kilója	4-50	10—
Mák kilója	5—	14—

Tejjélék:

Tej literje	—50	1-75
Tejfel literje	5—	7-50
Tehénturó esomója	1-50	3-50
Vaj kilója	14—	20—
Tojás darabja	—25	2—
Alma kilogrammja	1-50	4—
Fehérliszi	3-80	5-25
Kenyér fehérlisztből	3-25	4-25
Bükkfa (has-ábos) öle	325—	450—
Keesege kilója	6—	15—

Ezekhez a számokhoz azt hiszszük nem kell kommentár.

A drágaságnak már nem egyszer küldtek ultimátumot, a hatóságok nem egyszer folytattak le ellene szigorú hadjáratot, de hiába! csak újra feléledt és még jobban neki száguldott, amint a béklyó engedett. A fiasköval végződött ármamaximálás nyugágya felett mindig ott lebegett az aranymondás: csak a szabadkereskedelem szoríthatja le a drágaságot.

Rendben van, mondják majd sokan. Az árak ellen képtelenek vagyunk kényszerrendszabályokkal küzdeni, de akkor legalább oly módot kellene találni, mely a mostani árak mellett a megélhetést és ekzsztenciáját biztosítja azoknak is, akiknek nincs semmi eladnivalójuk, amit az új árákon szóhatnak el, hanem tisztán fizikai vagy szellemi munkaerejük kamatoztatásából élnek s mindent a legapróbb tárgyig megvásárolni kénytelenek.

Ha most általánosan összehasonlítjuk a régi árakat a mostanakkal, azt az eredményt állapíthatjuk meg, hogy az 1913-as és az 1921-es éveknél árai ugy aránylanak egymáshoz, mint 1:100-hoz. Vagyis az akkori egy korona érték, ma nem kevesebb mint száz korona. Sok cikknel a drágulás ezen aránya is kiesi, de általánosan könnyebb számítás végett elfogadható. Vegyük tehát a kiadásokat százszorosára és vizsgáljuk meg, hogy ezzel szemben a jövedelem is megszázsorosodott-e természetesen az 1913-as békeévet véve alapul.

1913-ban 1921-ben 100 szorosított havi R.-t. rossvalina

Köztisztviselő	a X. fiz. osztályból	200	3600	20.000
Magántisztviselő	közepesen fizetve	300	3000	30.000
Kereskedősegéd	közepesen fizetve	50	2500	5.000
Iparossegéd	közepesen fizetve	60	3000	6.000
Napszámos		50	1500	5.800

A számok beszélnek. Hiába beszélnek.

Itt a karácsony, az új karácsony, a reménytelenség karácsonya. Hi-deg a kályha, nincs karácsonyfa, hiányzik a peccsenye, ruhánk szakadozik, munkában pusztul lényünk, mindenből, mindenből kevés van, csak a könnynek, a fájdalomnak van szüretje, csak a drágaság dózsól.

Kel.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy az

Egyben biztosítjuk a n. é. közönséget, hogy csakis elsőrangú filmek kerülnek bemutatásra. — A n. é. közönség szíves pártfogását továbbra is kéri

Vároterem-Büffe!

International Bioskopot

megvettük és azt a mai kor-nak megfelelően átalakítva

vasárnap, f. hó 25-én megnyitjuk.

A n. é. közönség szíves pártfogását továbbra is kéri kiváló tisztelettel

Jovanov és Siska,

Huzás:

1922 január 2. és 3-án

PRÓBÁLJA MEG SZERENCSEJÉT és vegyen mielőbb sorsjegyet az

Ipar és Kereskedelmi Banknál Vel. Beeskerek, Alexandrova (Fő) u

Minden második sorsjegy nyar! Vidékiek levélileg is rendelhetnek. A nyerevények azonnal és minden levonás nélkül fizetettek ki.

1/1	sorsjegy ára osztályonként	K 192
1/2	"	" 96
1/4	"	" 48
1/8	"	" 24

Kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok tisztelt vendégeimnek.

Arschinov Sztéva
hygienikus fodrász.

2327

Boldog karácsonyi és újévi ünnepeket kíván n. é. vevőközönségének

Radovanovics és Pavlovics-cég
Vel. Beeskerek. 2328

Hirdetések

felvétetnek a
TORONTÁL
kiadóhivatalában

Ujabb tanuvallomások.

A cukorgyári gyilkosság főtárgyalása. Leharapta a bajuszát, hogy ne ismerjék fel.

— Saját tudósítónktól. —

Beeskerek, dec. 23.

Tegnap, a tárgyalás ötödik napján folytatták a tanukihallgatásokat.

A tárgyalás megnyitása után, Kirtvanszki Dusan fogházor bejelentette a bíróságnak, hogy az egyik vádlott, Sparjaszu Pavel, az új folyamán zárkájában lerágta bajusza végét. Beringer Kristóf pedig, akinek kis fekete angol bajusza volt, ma reggel a borbélyval leborotváltatta azt. A fogházor jelentését az elnök jegyzőkönyvbe vette.

Az első tanu Wirtenheimer Miklós éskai földműves, elmondja, hogy a Braun ellen elkövetett rablás előtt két nappal, este tíz óra tájban találkozott Beringer Kristóffal, aki Braun háza körül ólalkodott.

Az ügyész kérelmére kihallgatták ezután Török Józsefet, a Cukorgyár R. T. felügyelőjét. Török kijelentette, hogy Miók Péter névre emlékszik s ha huzamosabb ideig dolgozott a Katince-pusztán, feltétlenül megismeri. A felügyelőt szembesítették a fővádlott Miók Péterrel, de eredménytelenül, mert Török kijelentette, hogy erre az arcra nem emlékszik.

Utána a vádlottak hozzátartozóinak kihallgatása következett. Miók György, a Miók-testvérek apja, Sparjaszu György, Sokárda Vása és Szpojan Pével elbeszéltek, hogy részt vettek a vádlottak és Szakula Vása

feleségét, Szakula Lenkát. Egyben mikor Szakula Lenka elájult, egymásután leöntötték több kánna hideg kútvízzel. Az egyik vádlott még azt a merész állítást is megmerte kockáztatni: „legalább is száz vödörrel öntötték a szegény asszonyra”. Mivel nagyon valószínűtlennek látszik a vallomásuk és a vádlottakkal rokonságban vannak, az ügyész mellőzte a tanuk meghiteltetését.

A hetedik tanu Káka Magda beeskereki földművesasszony, volt éskai lakos. Káka kijelentése szerint — határozottan emlékszik a cukorgyári gyilkosság napjára. A pontos dátumot nem tudja megmondani, azt állítja, Petrov napja utáni szombaton történt. Petru Miókot a kérdéses napon két ízben látta. Még pedig délelőtt tizenkét órakor és délután félkettőkor. Mivel vallomása felülnően és homlok-egyenest ellenkezik a többi tanu elbeszélésével, megesketését mellőzik.

Vojvodich Ivó ügyész, Káka Magda kihallgatása után, kéri a bíróságot, hogy a hátralévő hat tanu kihallgatásától tekintsen el, mert egyrészt esupán lényegtelen körülményekről tudnak, másrészt pedig a vádlottak közvetlen hozzátartozói és így vallomásaik ugy sem bírnak nagy jelentőséggel. A bíróság az ügyész kérelmének rövid tanácskozás után helyt adott.

Bunity Iván törvényszéki bíró, a tárgyalás elnöke ezután az államasutaknak az 1921 július 16-án, a cukorgyári rablógyilkosság napján, érvényben volt menetrendjét olvasta fel. A menetrend szerint Beeskerekről Uzdin-féle reggel egy óra ötvenhét percekor, reggel hét óra husz percekor és délután két órakor indult vonat, Uzdinről Beeskerek-féle pedig reggel hét óra tizenöt percekor, délután öt óra huszonegy percekor és este hét óra tizenhárom percekor ment vonat. Az ut egy óra és ötven perceg tart.

A menetrend jegyzőkönyvbe foglalása után, Szakula Vása feleségének, az időközben meghalt Szakula Lenkának, a esendőrségen tett, döntő jelentőségű vallomását olvasta fel az elnök. Szakula Lenka elbeszélése röviden így szól:

— Férjem, Szakula Vása a cukorgyári gyilkosság reggelén, hat órakor elment hazulról. Hogy hová megy, nem mondotta meg, azt sem, mikor tér vissza. Kérdésekre esupán ennyit válaszolt: semmi közöd hozzá, elutazom. Vása, délután öt óra tájban érkezett haza. Elárulta nekem, hogy pénzt hozott. Hol van

a pénz és honnan van? — faggattam. Nem tartozik az rád — kiabált dühösen — elrejtettem.

Ezután az orvosi látleteket, boncolási jegyzőkönyveket és a vádlottak erkölcsi és vagyoni bizonyítványait olvassák fel.

Az elnök a tárgyalás végleges befejezése előtt, megkérdi az ügyészt és védőt, hogy nincs-e valami kívánságuk, nem kéri-e újabb tanuk beidézését.

Mihájlovity János dr., Miók és társainak védője, kéri a bíróságot, hogy mivel a vádlottak azt állítják, hogy a toráki gyilkosság elkövetésének napján az uzdini községhezán voltak őrizet alatt, hallgassák ki az uzdini községi rendőröket.

Néhány perces tárgyalásra visszavonul a bíróság és utána kihirdette a határozatot, mely szerint telefonice beidézük délutáni három órára az uzdini bírót és a rendőröket.

A tárgyalást az elnök háromnegyed tizenkettőkor berekeszti és folytatását délután három órára tűzte ki.

Mivel az újonnan beidézett tanuk jelenleg nem tartózkodnak Uzdinban s így értesítésük egy-két napot vesz igénybe, a bíróság kihallgatásukat és a tárgyalás folytatását kedd délelőtt kilenc órára tűzte ki.

A szerkesztőség telefonja 231.
A kiadóhivatal telefonja .. 21.

SZÉPSÉG

a bőr-, arc-, nyak-, kéz- és karnál, valamint szép hajnövekedéséért csakis okos hajápolással érhető el. Feller patikus gyártmányaira ezernyi elismerőlevél érkezett a világ minden részéből.

„ELSA” LILIOMTEJ SZAPPAN leglágabb és legfinomabb szépségzappan. 4 db csomagolással és portóval együtt K 98.—

„ELSA” ARCKENŐCS megszüntet minden bőrkürett, szeplőt, atkát, ráncot stb., a bőrt puhává, rózsás-fehérré és tisztává teszi. 2 porcelántégely csomagolással és portóval együtt K 52.—

„ELSA” TANOCHINA HAJNÖVESZTŐKENŐCS erősíti a fejbőrt, meghusit hajhullást, a haj törését és hasadását, korpaképződést, korai őszülést stb. 2 porcelántégely csomagolással és portóval együtt K 52.—

Viszonteladók legalább 12 db megrendelésénél, minden egyes cikknél, rabattot kapnak
Különféle: Lilliomtej K 15, bajuszpedrő K 8, legfinomabb dr. Klinger-féle Hegs-puder nagy eredetű dobozokban K 30, legfinomabb Hegs-puder pafant dobozokban K 30, hölgy-puder zacskókban K 5, szappan dobozokban K 7, zacskókban K 3, szappan lehnemű számára K 8, haj-shampoo K 5, pír-arafesték 12 kis levélben K 24, finom parfüm K 40 és K 50, hajszesz K 58. A különféle cikkek csomagolása és portó külön felszámították.

FELLER V. JENŐ patikus **STUBICA DONIA** Central 202. sz. (Hrvatska).

Steinitzer Géza cégnél,

Veliki Beeskerek elsőrendű

motorbenzin és petróleum

kapható bármely mennyiségben. 2290

NARANCS

megérkezett! 1596

özv. Guttman Jakabné és fiai
Veliki Beeskerek, Zsitni trg (Gabona-tér).

Első Bánáti Gyógyszer- és Kereskedelmi Dobozgyár, Vel. Beeskerek, Obala Princeza Jelena (Gizella-párt) 6. sz.

Gyógyszerész urak figyelmébe! Állandóan raktáron van mindenféle gyógyszerdoboz, továbbá papírzsacskó és porkapszula. Kereskedők figyelmébe! Ajánlom nagyban és kicsinybeni vétel mellett 10-féle naptárimat, u. m. olvasó-, fali-, előjegyzési-, zseb- és napi blokk-naptárakat. Továbbá raktáron van 1500 liter antracén, fekete és lilaszínű iróntenta, mely átlagban egész átvételnél 180 K-ért literenként megvehető. SCHNEIDER JÁNOS, gyógyszer- és keresk. dobozgyáros.

Karácsony estjén.

A menyország csillagai csak egyszer egy esztendőben szállanak le a földre, amikor a karácsonyfa gyertyái lesznek itt belőlük. Csudálatos hatalmasság ez a karácsonyfa: gyökereit ver mindenütt, pedig tulajdonképpen nincs is gyökere, hanem egyenesen az emberek szívéből fakad. Azt mondják a tudósok, hogy még pogány szokás, az ősi germán időkbeli eredetű és csak később alkalmazták a kereszténység legnagyobb ünnepeinek fölékesítésére. Ha német szokás, úgy kétségkívül ez a leg-hathatósabb és a legsikerültebb germanizmus. Mert ma elmúltak már azok az idők, amikor gazdag emberek fényűzése volt ez a családi örömművelés és alig akad ház, amelynek ablakain ne világítanak ki a karácsonyfa gyertyái. Több mint egy hete már a karácsonyfa formálta meg az utcák képét. A boltok kirakatai pedig fényesebbekké lettek a karácsonyfa tiszteletére és napok óta boldogboldogtalan hordta haza mindazt, ami a karácsonyfához tartozik. Első a fa díszítése. Istenem, hoi vannak azok az idők, amikor papirosláncokkal és aranydíval ékesítették föl a fát. Nagyot haladt ebben a tekintetben a civilizáció, évről-évre ragyogóbbak lesznek a karácsonyfa fényességei. Most már a papiroslánc mellékes, fénylő ezüstszállakkal hálózják be az egész fát és üvegből gyönyörűséges apróságokat készítenek a zöld lombok közé. A kereskedők ugyan jobbra azt mondják, hogy a karácsonyi vásár nem volt olyan, mint más években, megérzett rajta erősen, hogy kevés az embereknek a pénze; hanem azért, azt hisszük, mégis kivette a részét minden kirakat a ma esti ajándékozás előkészületeiből.

A mai est egészen kivette mindennapi formájából Beeskereket. A karácsony kötelező ékessége, a hó hiányzik ugyan az aszfaltról, de ha fehér lepel nem tompította is meg az utcai zajt, mégis falusi esőnd lett ma mindenfelé, mihelyst leszállt az est. Az üzemekben megszüntették korábban a forgalmat, hogy az ő emberek is ünneplhesenek s az utcákon nem lehetett látni egyebet, mint kocsikat, amelyek jobbra ajándékokat hordtak, meg siető embereket, akiket már vonzott haza a karácsonyfa. Koresmák, kávéházak ma keveset kaptak a rendes esti közönségből, itt ott busult egy árva látogató, vagy a pincér, aki várta az éjjel után megkezdődő életet, amikor templomból, családoktól jönnek haza az emberek s az utca megint életre öböd. Aki csak tehetett, nem maradt a mai estén egyedül, mert jó a karácsonyfa gyertyáinál melegedni. Az agglagények sem kerestek föl rendes vendéglőjüket, üres maradt helyük a törzsasztaloknál, mert ilyenkor minden magános ember bőkezű karácsonyi ajándékok árán közelíti meg a családi tűzhe-lyet, amely még az idegennek is melegít. A fenyőfa ragyogásában részük volt ma igen sok helyen az elhagyatottaknak is. Árvaházakban, kórházakban és sok helyütt a szenvedők között a szeretet ma este vagy már ma délután meggyújtotta a nagy karácsonyfát, hogy akiknek senki sincs, azoknak a jó szív mondja meg, hogy önék is meg-született ma a Megváltó.

Beogradi riport.

— A „Torontai” kiküldött munkatársától. —

Beograd, dec. hó.

Tizenöt-husz évvel ezelőtt még a saját multjokban elfáradt, jövőjüktől félt. Önmagukban hinni nem akaró abbanmaradt vidéki városok ásitó unalma ülte meg közvetlen, poros, sáros és szegényes utcáit. A terv és cél nélkül szétszórt négy-öt európai frizurájú palota körül ott éktelenkedtek a kőcos sikátorok és a gödrökkel, pocolyákkal gondosan felszerelt üres telkek: az évszázadokon át otrombán hanyóló és csak nemrég száműzött Kelet féltett levelet, még el nem takarított gunyái. A hosszú török járom ezernyi nyomorúsága eltemetetlenül, izléstelen anakronizmussá áporodva hevert szanaszajjal a városban. És a szűkrezabott Jelen tétlenül lógatta lábát a peesenyesszagu kávéházban...

Az újjászülető Beograd.

A régi álmos és öreg Beograd máról-holnapra szinte végérvényesen eltűnt és a Duna meg a Száva felett uszó ködből és kéményfüstből egy ifju, friss metropolis derült arca tekint körül. A Kelet himes, de piszkos szőnyege, melyen évszázadokon át lomhán hevert a turbános ember, jóval beljebb csuszott s ma-már a Nyugat ideges liktetése, forró aktivitása nyargal fel és alá nyugtalan teremtő erővel a lépesón, meredek utcákon. Ugyszólván az ember szeme előtt öltözködik át a bűbagyogó pirosfezes, bózát szűr-ésölgető Balkán az angol férfidivat és a párisi hölgydivat szigorú szabályai szerint. Európa egyszerűen kinyomta innen a Keletet, melynek izléstelenül vált exotikumai ma már itt is csupán érdekes ritkaság-számba vevődnek. A kiskorúságnak nyomait mohón tünteti el a város-szerte megindult nagyszabású építkezés. Általános tatarozás van.

Az élet teljesen internacionális. Izgatott kis franciák, szemlélődő amerikaiak, kőborló angolok, kissé demolált, de jókedvű oroszok, többnyire nagyszerű nőekkel felszerelve... A szakáll, sőt a bajusz is egyre ritkábban fordul elő. Beograd — a régi benszülött Beograd is — teljesen leborotválkozott. A Knez Mihajlova-utcai esti korszón a nyugati világvárosok színe, ize és levegője terjeng: az idevaló nők érdeme ez elsősorban. Amilyen egyszerű volt néhány évvel ezelőtt még kisvárosi elszigeteltségében a telivér beogradi nő, az egyre növekedő jólét, az európai levegő, a kultura bő zuhogása és a nagy lehetőségek el-érkezése nyomán oly hirtelen alakult át igazán nagyvárosi hölgyé. A nők fényűző és izléses öltözködése külön szenzáció annak a szá-mára, aki néhány évig nem látta Beogradot. Finom és szédületesen drága párisi kosztümök, álomszerű cipők tobzódnak itt. És milyen nagyszerűen értik a módját az új világvárosi dámák, hogy miképpen kell banniok új fegyvereikkel; sikkesen, diszkrétén, majdnem átmenet nélkül...

A háttérbe került Politika és a diadalmas Üzlet.

A politika, mely a régi Beograd legfőbb, sőt egyedüli életeleme,

munkája és szórakozása volt, most erősen háttérbe szorult. Ebben a dologban is elérkezett Beograd oda, ahol a többi nagyvárosok tartanak. Ma már csak jóformán a politikusok politizálnak, a közönség, az utca, a kávéház, szóval a többségben lévő Beograd egészen leszokott a politikáról. Ez pedig forradalmi változás, mert még nem is olyan régen itt még a cipőtisztító és a kikötői hordár is aktív politikus volt. A mai Beograd az üzletei után fut, a szórakozásaival törődik. Elsősorban azonban az üzlet a fő itten. És mi-esoda üzletek bonyolódnak le napról-napra. A nagyszabású vállalkozások városa lett Beograd és egészen belekapcsolódott a világkereskedelembé. Gyárak alapítódnak, öt-emeletes házak nőnek ki máról-holnapra a földből, vasuti koncepcziók repülnek a levegőben, bankok születnek, szállítási vállalatok, újságok, export- és import-üzletek ütődnek nyélbe. Külföldi pénzemberek, spekulánsok és akarnokok nagy járás-kelese van itten. A mérnökök és a mérnökök kara, mint valami óriási méhraj rajzik fel és alá szünet nélkül.

És megjelentek hatalmas áradatban és úgy látszik végérvényesen — a németek. Az üzlet, a vállalkozás, a lendület ma már jóformán tisztára német kézben van. Az angolok és franciák, akik a kiskorú, zsenge népek rovására könnyű szerrel munka és fáradság, sőt kockázat nélkül szeretik besepenni a hozadékokat és a kamatos-kamatokat, egészen kiszorultak a nagy versenyből. A beogradi tüke és a beogradi kormány többre becsüli az alapos, olcsóbb és megbízható német munkát, mint a diktatori pózban, kegyesen leereszkedő nagy hatalmi nyereszkezőt. Minden Beogradba érkező német utazó, ügynök, mérnök és bankigazgató szállodai podgyászában pozitív tervek és veszélytelen ötletek huzódnak szerényen. Ezt az egészséges, feltétlenül haszonnal járó német inváziót mindenki szívesen látja Beogradban, a kormánykörök pedig láthatólag elősegítik és támogatják. Szóltan, de határozott, szinte dacos válasz ez arra a sok apró és nagy inzultusra, melyekben az ellentmondást nem tűrő, szolgáló alázatosságot követelő nagy hatalmak kormánya, társadalma és tükeje szünet nélkül részesei a kisebb államokat.

Építkezési láz.

Beograd jóformán az ember szeme előtt öltözködik át európai nagyvárossá. Minden utcában négy-öt hatalmas bérpalota vagy új köz-épület ütözködik ki a földből. *Négyezer építkezési engedélyt adtak ki az idén.* Ezeknek túlnyomó része bérháza, még pedig három-négyemeletes lakásépültre vonatkozik. A beogradiak azt mondják, két év múlva ismeretlen fogalom lesz náluk a lakásínség. A főváros újjászületése terv szerint, szigorúan megszabott építkezési célok betartása mellett történik. A városi tanács nemzetközi pályázatot hirdetett Beograd nagyszabású szabályozásának terveire. A pályázat a jövő év márciusában jár le s nyomban utána megkezdődik a hatalmas városrendezés. Már sok érdekes városrendezési terv forog közközben.

Ezek közül a legérdekesebb a következő:

A mostani, hegyen épült, lejtőn fekvő Beograd nem alkalmas arra, hogy egy valóban európai jellegű metropolissá váljék. A nagyarányú fejlődés, a belső közlekedés, az üzleti élet gyors voltának lehetőségeit az aránylag kicsiny Knez Mihajlova és a Terrazija felé vezető lejtős, görbe utcák nem engedik meg. Beogradnak a Száva tulsó partján, Zimony alatt kell tovább fejlődnie. Ide a széles kiterjedésű lapályra kell építeni az új Beogradot, amely természetesen szoros kapcsolatban maradna a tervbe vett öt-hat új hid révén az óvárossal, a mostani Beograddal.

A terv valóban hatalmas méretű de legfőbb hibája, hogy elképzelhetetlenül sok pénz kellene a megvalósításához. Éppen ezért nem valószínű, hogy győzelmesen fog kikerülni a pályázaton.

Egyelőre azonban a várva-várt városszabályozási terv nélkül is serényen folyik az építkezés Beogradban. Most leginkább a bankok és nagyvállalatok építkeznek. Erre különben törvény és helyhatósági rendelet is kényszeríti őket. Lassabban folynak az állami építkezések, amint hogy ez másutt is így van. A sok akta és paragrafus nem alkalmas arra, hogy meggyorsítsa a középítkezéseket. A magánépítkezéseket viszont nagyon megkönnyítették. Aki építeni akar, az máról-holnapra megkapja a banktól a költségek ötven százalékát váltókölesónként s mikor a ház felépül, a váltóhitelet átalakul hétszázalékos törlesztéses kölcsönné. Ugyanilyen feltételek mellett az állam is bárkinek nyújt hitelt.

Az építkezéseket azonban erősen megnehezíti az anyagihiány. Téglák és fa volna elegendő, de a többi anyagot, főleg a vas-, réz- és üvegalkatrészeket külföldről kell behozni. Ez a körülmény, a mostani szállítási és vámviszonyok mellett nagyon megdrágítja és lassítja az építő munkát és lelohasztja a vállalkozó kedvet.

A telkek ára horribilis. Elképzelhetetlen árakat kérnek és adnak egy-egy kicsiny házhelyért. Eppen a napokban kelt el a Terraziján egy régi, alacsony rozzant kis emeletes ház: *hatmillió háromszázkilencszáz dinárt* adott érte a boldog vevő a boldog eladónak. Ennek a telkeknek egy *négyzetmétere tízezer dinárba került.*

Nem esoda, hogy az ilyen szertelen telekárak, melyek egyre felsőbb régiók felé szállanak, előbb-utóbb megakasztják majd, sőt lehetetlenné teszik a további építkezéseket. Szerencsére elkészült már a kisajátítási törvény, mely feljogosítja a főváros törvényhatóságát, hogy az általa vásárlandó telkek árát hatóságilag állapítsa meg.

Az építővállalkozók között sok a bécsi cég, főleg a Wiener Bankverein érdekeltségéhez tartozó. A Nemzeti Színházat is egy ismert wieni vállalkozó cég építi. Egy ismert beeskereki építész is sok megbízást kapott Beogradban, ahol most állandó irodát volt kénytelen felállítani. *Brassovan Dragisa* mérnök-vállalkozóról van szó, aki egybekölt mostan egy nagy bank-épületet, két nagy minisztériumi palotát és két nagy bérházat épít egyszerre.

Az építőmunkás igen sokat keres, de még mindig kevés a szükséges

szakmunkás. Az a legnagyobb baj, hogy a Beogradba érkező munkások részére nincsen elegendő lakás és ezért aztán közülök sok visszafordul. A jobb szakmunkás óradija hat-nyolc dinár, sőt még ennél is több. A munkások nagyrésze kifünnően él, erősen költekezik és mégis szépen megtakarít egy kis summa pénzt. A munkások tulajdonképpeni része magyar és német. Eleinte volt sok francia és olasz is, de ezek jóformán mind elpárologtak. A napszámosok között gyakran látni tiszt ruhában didergő jobb sorsra érdemes oroszokat is. A kozksapkás orosz tiszt mellett ott hordja a maltert a bőbugyogóju piros fezes muzulmán és eszímás tiszavidéki magyar. Egy-egy épülő ház tájképén valóságos bábeli összeállításban sűrűnek-forognak a különböző nemzetek dologba járó fiai. De azért nincsen bábeli zür-zavar. Mindenki megérti egymást.

Ujabbban nem kis zavart okoz a rohamosan megindult építkezések körül a téglá árának ugrásszerű emelkedése. A téglá ára négyszázötven dinárról hatszázra emelkedett legutóbb. A négy beogradi téglagyáron kívül leginkább a szlavouiai gyárak szállítanak téglát Beograd részére. A bánáti téglagyárak állítólag drágák, sok a szállítási költség.

Színház.

A színház. Egy van Beogradban, de éppen ezért sokkal nagyobb a jelentősége, mint a muzsa hasonló hajlékainak másutt. Valóságos nemzeti intézmény, a szó legteljesebb értelmében. Sokáig, évtizedekig egyetlen temploma volt a nemzeti kulturának, az európai kulturának végállomása a Balkán térségben. Most éppen újjáalakítás előtt áll. Het év óta tart ez a renoválás, újjá-vedlés. A háború előtt lebontották a régi egyszerű színházat, de a zord idők miatt csak most kerülhetett fedél alá. Kedves, franciás stílusban emelt épület. Kívülről meg sem látszik, hogy a mosolygós arc mögött súlyos hagyományok, évtizedes nemzeti kulturmunka eredményes sorozata húzódik meg szerényen.

Még faállványok övezik körül. De belül a színházi irodákban már eleven élet lüktet, a félig kész nézőtér és a befejezés előtt álló színpadon szorgos munka folyik. Most állítják össze a Wienből érkezett gyönyörű forgószínpadot. Szűk kis oldalépesőn lépdelen fel a hátsó bejárónál a második emeletre. Itt van az intendáns és a titkár irodája. Az újságíróknak a színház és a művészet iránt soha el nem lelkadó meleg szeretete vezet fel ide engem, hogy a legilletékesebb forrásból ismerkedjem meg Beograd színházi és művészi dolgával.

A beogradi nemzeti színház és opera titkára *Manojlovity* Theodor, az ismert kiváló író és költő, becskeréki ember, lekötetező szíveséggel fogad s mikor megtudja jövetelem célját, a legnagyobb készséggel kalauzol és informál.

Bemutat a Nemzeti Színház intendánsának *Groll* Milán urnak. Az SHS állam legfőbb színházi tekintélye és kiválósága még szinte fiatalabban számba megy, pedig már a háború előtt is ő állott a beogradiak büszkeségének, a nemzeti Színháznak az élén. Ismert író és esztétikus, régebben tanár volt, de most egész munkásságát a színháznak szenteli, még pedig nagy-

szerű eredménnyel. Neki köszönhető, hogy a beogradi színház valóságos renesszánszát éli most. Nagy szeretettel beszél a színházról, a mult nehéz, de gyönyörű küzdelmeiről és a sikerrel teli jelen szemellátható, minden erős kritikát elcsitító eredményeiről. A színházi intendánsok — azelőtt, mikor még majdnem kizárólag a grófi és bárói habitűk közül válogatta ki őket a fejedelmi kegy — egészen más típusok voltak, mint például a beogradi színház kiváló intendánsa, aki viszont valószínűleg típusa az új idők új intendánsainak. Az európai stílus színházi szakember fölénye csillan át minden szaván és a hittel átítatott meggyőződés, a benső lelkesedés érződik meg egész lényén.

— A kis keretből — mondja az intendáns ur — bizony kinőttünk. A régi szerény kis muzsahajlék helyébe nagyvárosi színház épült, a társulat megnőtt számban, erőben és nyíró doglában egyaránt. Ez természetesen hosszú évek munkájának a gyümölcse. Ma már Beogradban tulajdonképpen nem is egy, hanem két teljesen önálló és önmagában befejezett egészet képező színház van: egy drámai és egy opera. Egyelőre azonban mindkettő egy hajlékban kénytelen meghuzódni. A színházkérdésből csupán a második színházépület kérdése az, aminek kedvező elintézését várjuk.

Nagy szeretettel beszél az intendáns a színházról, melynek hatalmas művészi fellendülése az összes illetékesek egyhangú kijelentése szerint az ő évekig tartó nagyszabású munkásságának az eredménye. Érdeklődéssel jártatom körül tekintetemet a finom ízléssel berendezett intendánsi szoba falain. A beogradi színészet multjára emlékezett minden kép. A régebbi és a mostani művészek fotográfiái és olajfestményei tekintenek le a vendégre. Néhány rámba foglalt, megsárgult színlapot tanulmányoztak nagy figyelemmel. Emlékeztet premiéreknél, rég elmúlt forró színházi estéknek megőrzői ezek az ősi nyomású, ma már történelmi ereklyeként megbecsült színlapok. Így tudom meg, hogy Beogradban a mult század hatvanas éveiben sürri adták a Velencei Kalmárt, Romeo és Juliát és Moliere darabjait.

Az intendáns engedélyével az opera titkára *Manojlovity* Theodor, a jelenlegi modern szerb költők egyik legtehetségesebb reprezentánsa kalauzol ezután az újjászülető szép színházban. *Manojlovity* Theodor neve a magyar irodalmi világban is nagyon ismert. Évekig élt Budapesten és szoros irodalmi összeköttetést tartott fent a modern magyar költőkkel, a Nyugatnak állandó munkatársa volt. Ady Endrének legmeghittebb barátai közé tartozott. Még a háború előtt, 1913-ban hosszabb tanulmányban mutatta be Ady Endrét és költészetét a szerb közönségnek. Az izzig-vérig író és művészember finom megértésével áll rendelkezésemre mostan, hogy főviről-hegyire teljes egészében megismertessen a beogradi színházi és irodalmi viszonyokkal.

— A színházat — mondja *Manojlovity* Theodor — Mihály fejedelem idejében, 1852-ben alapították. Egy igénytelen, sőt mondhatni primitív kis magán-

házban, a Száva partján, messze a város belsejétől, húzódott meg szerényen a néhány lelkes tagból álló első szerb színtársulat. A mostani színházat, illetve azt, melynek a helyén a jelenlegi új emelkedik, 1869-ben építették. Ez az idő a szerb színészet rohamos fejlődésének első stációja. A háború előtti évig lefolyt negyven év alatt két-három színészgeneráció váltotta fel egymást. A mostani teljesen újjáépített színház művészi és technikai felszerelésével természetesen óriási haladást jelent a multtal szemben, azonban az uttorók fáradtságos és eredményes munkáját sem szabad említés nélkül hagyni. A régi erők közül ma már csak igen kevesen foglalnak helyet a mostani keretben. Ezek közül elsőnek kell felemlíteni *Dobrinovity* Pétert, a legnagyobb szerb színészt, akit a Vajdaságban is jól ismernek, mert sok ideig volt a novisadi szerb színház tagja. *Dobrinovity* főképpen a komikus szerepkörben nagy, de ugyanolyan kiválóak a drámai alakításai. Leghíresebb szerepe *Shylock*.

— A régi gardához tartozik *Sztanojevity* Ilija, a népszerű komikus, az itteni Ujházi. Most is tagja még a színháznak a hajdani ünnepektől drámai hősnő, *Mária Grgorova*, akit a magyar Prielle Korneliához lehetne hasonlítani leginkább.

A Nemzeti Színház két egymástól teljesen elkülönített egyenrangú társulathoz áll: a drámai színpadokhoz és az operai színpadokhoz. Tulajdonképpen két egészen különálló állami színház van tehát Beogradban, csupán a legfőbb vezetés és a hajlék közös. A drámai társulat igazgatója *Prédity* Milán ismert író és dramaturg. A kiválóbb tagok a következők: *Izalyovity* Mihály jellemzős, azelőtt német színpadokon játszott s most egyike a legelső szerb színészeknek. Legutóbb *Ibsen* „Négyüzlő”-jében volt nagy sikere. Az első drámai hős *Milutinovity* Dobrica, aki főleg lendületes páthoszával sokban emlékeztet *Beregi* Oszkára. A művésznők közül *Fera* Mária-t kell felemlíteni első sorban. Szlovéniai származású, előbb német színésznő volt, nagy sikerei voltak Berlinben *Reinhardt* társulatánál. *Crvenity* Nadesda és *Dugolity* Deszanka, mind a ketten nagytehetségű drámai színésznők, szintén ünnepeket kedvencek a beogradi közönségnek.

A drámai társulat hatvan tagból áll. Az igazgatóságot a legszigorubb művészi szempontok irányítják úgy a színészek kiválogatásánál, mint a darabok színpadhozatalánál. A színház hatalmas sikerrel mutatta be legutóbb *Rostandnak* a *Romantikuskok* című darabját és *Goethe* *Egmontját*. *Ibsen* színműveit is szívesen fogadja a beogradi közönség. Az eredeti színdarabok közül viharos sikere volt *Koszor József* szlovén írónak a *Szenvedély tüze* című realiztikus parasztdrámájával. A darab már a háború előtt színre került Németországban, nemrég angol és francia nyelvre is lefordították. Egyike a legjobb dél-szláv színpadi munkáknak.

Megkérdeztem, hogy adnak-e elő magyar darabot is a beogradi színházban?

— Magyar darabot már régóta nem játszottak, — mondta szíves-

kalauzom — a háború előtt zajos sikere volt itt *Langyel* Menyhért *Taifun* című drámájának, régebben pedig különösen a magyar népszínműveket szerették. A teljes béke és a színház végleges berendezkedése az új hajlékban, bizonyára közelebb hozzák azt az időt, amikor az irodalmi és művészi kölesönösség alapján a magyar irodalom kiválóbb termékei újra bemutatásra kerülnek majd. Ezt megkönnyíti az, hogy azelőtt *Novisadon* állandóan műsoron voltak a magyar darabok, melyek jórészt tehát már lefordították szerb nyelvre.

A beogradiak nagyon büszkék az operatársulataikra és méltán. A színház operai része szintén magas színvonalon van. Személyzete kilencven, a zenekara pedig ötven tagból áll. Ez az imponáló szám eleget mond. Az opera igazgatója: *Biniciski* Sztaniszláv, a külföldön is elismert karmester és zeneszerző, titkára: *Manojlovity* Theodor, a becskeréki származású neves költő. Ez a két mélytudású művészember a legfőbb irányítója most az SHS állam egyetlen s talán éppen azért világvárosi nivón álló operájának.

Az énekesek nagyrésze most orosz és pedig úgy a férfiak, mint a nők közül. A beogradi opera részére jutott az a kivételes szerencse, hogy a volt szentpétervári és moszkvai császári operaházak legelső tagjai sorából válogathatta meg magán-énekeseit. Az első primadonna: *Volevac* Neomila koloratur-soprán énekesnő, a szentpétervári volt császári operaház tagja. Sokan nagyobbra tartják *Kurz* Zelmánát. A többi énekesnő és pedig: *Lofsinška* Mária, *Drausszel* Sofia és *Rogovska* Xénia szintén orosz s valamennyien a pétervári opera tagjai voltak azelőtt.

Nagyjelentőségű és a legszebb reménysegekre jogosító ifjú énekesnője a beogradi operának egy becskeréki urileány: *Staity* Nadesda. *Staity* Péter becskeréki rendőrtörök kapitány leánya. Az opera titkára az őszinte elismerés hangján szólott a fiatal művésznőről, akinek egyre fokozódó sikere: nagyon szép jövőt jósolnak.

— *Staity* Nadesda kisasszony — mondotta *Manojlovity* titkár ur — a legtehetségesebb művésznők közé tartozik. Nagy örömmel látjuk sikereit s éppen ezért egyre gyakrabban lépteti fel az igazgatóság. Legutóbb a *Hoffmann* meseiben volt kitűnően megéremelt zajos sikere.

A magánénekesek szintén az elsőrangú művészek sorába tartoznak. A két hőstenor: *Zinovjev* és *Armid* oroszok. Az utóbbi Budapesten és Wienben is vendégszerepelt már.

A beogradi opera kötelekébe tartozik *Turinszki* Vojiszláv, a becskeréki származású tenorista is. Egyike a legjobb szerb énekeseknek. Az operában előadás előtt felkerestem a művészt, aki nagy örömmel fogadott mint becskeréki embert s élen érdeklődött a becskerékiek felől. *Turinszki* kifogástalanul beszél magyarul. Becskeréken és Temesváron végezte iskoláit. Mosolyogva jegyezte meg, hogy Becskerék ugyancsak erősen van képviselve a beogradi operánál, mert őrajta kívül az operának még másik két tagja és pedig *Staity* Nadesda és *Manojlovity* Theodor is főszgyökeres becskerékiek.

Három nagyszerű baritonistája van a beogradi operának: *Jurenyev*, *Holotkov* és *Ertl*. Az előbbi kettő orosz, az utóbbi szlovén. Bionicski igazgatón kívül még három karmester áll a gondosan összeválogatott és egytől-egyig kész művészekből álló zenekar élén: *Brezovsek*, *Szlatin* és *Hrisztity*.

Az igazgatóság gondosan összeállított művészi programot dolgozott ki. Az olasz szerzők bemutatása után most készülnek a Faust beogradi premiérére. Ez a bemutató nagy zenei eseménye lesz a fővárosnak, melynek műértő közönsége esténként zsufolásig megtölti a színházat. A nagy művészi eredményekben nem csekély része van az opera rendezőjének *Rakitivnek*, aki orosz menekült. A legmodernebb színházi rendezők közé tartozik. Teljesen eredeti, a sablontól egészen eltérő a rendszere. A napokban a *Hoffmann meséi* újszerű rendezésével keltett általános feltűnést. Az igazgatóság minden darabhoz most új díszleteket és kosztümöket készített, melyek *Brajlovskniak* és *Bjelity* Jovánának, a színház két festőjének művészi ecsetje alól kerülnek ki.

A színház mindeddig nem mutatott be operettet. Az operett ezidő szerint mostohagyermek Beogradban. Nincs is kilátás arra, hogy a közeljövőben operetszínház alakuljon, mert a kultuskormány félti a nagy költséggel és fáradsággal megteremtett operai előadások anyagi sikerét a könnyű zenei műzától. A kormány elsősorban és ezidő szerint kizárólag csak az operát hajlandó támogatni és nagyra fejleszteni.

Azt mondták a színháznál, hogy tárpótlásul már a legközelebb néhány régi klasszikus operettet fog színpadra hozni az opera. Elsősorban Szép Helenát, Ripp Van Winklét és a Bözregért.

Az előadásokat most még természetesen nem tarthatják meg az új színházban, mert az csak februárban vagy márciusban készül el teljesen. A volt katonai lovárdát alakították át ideiglenesen színházzá. Az épület kiesiny, a befogadó képessége nagyon kevés, de estéről-estére zsufolt a ház, erős bizonyítéka annak, hogy Beograd közönsége őszinte és lelkes kedvelője lett a komoly művészetnek.

Irók és írások.

A háboru óta nagy nekilendülés érződik meg a szerb irodalmi életben. A változás minden vonalon feltűnő. Addig jórésben exkluzív volt a szerb irodalom és éppen azért csak lassu tempóban és csak saját maga benső erejével lépett egyet-egyét a szükségyszerű evolúció útján. A háboru alatt és főleg utána a beogradi írók egyre nagyobb és több összeköttetésbe kerültek a modern francia, angol és olasz irodalmi irányzatokkal s ezeknek a hatása ma-már szembetűnő. Nem szólva arról, hogy ez a külső megtermékenyülés a legnagyobb mértékben egészséges volt, mert sok szunnyadó belső értéket szabadított fel, keltett életre, de valósággal új írói generációt termelt, amely most már elégséges és képes arra, hogy a külső hatások alól mindinkább emancipálva önmagát, megvesse alapjait a szerb irodalom renesszánsának. Persze most még nincsen meg itten a kellő átmenet, ami nagyon is természetesen s ezért sokak előtt teljesen

érthetetlenek a legszélső irodalmi irányok: futurizmus, a kozmizmus, a dadaizmus szerb nyelven való megnyilatkozása.

Az új írók egészen újak, a régiek pedig, legalább a fiatalok állítása szerint egészen — régiek. Egyetemes szempontból értékelhető erős irodalmi alkotások csak a költészet, a líra terén mutatkoznak meg ezidő szerint. És az irodalmi kritikában. Néhány igazán kontinentális értékű modern költője van már az új szerb irodalomnak. Ebbe a kis gárdába tartozik elsősorban *Szvetisláv Sztefanovity*, aki az ugynevezett „öregék” közül egyedül tért át az új ösvényekre. A finom, szubtilis hangulatok művészi interpretálója s egyuttal a legkíválóbb szerb műfordító, Shakespeare szerb tolmácsolója. A modern lírikusok lehetőségeiből: *Ducsity* János, *Milicsity* József, *Winaver* Sztaniszláv és *Manojlovity* Theodor. Kevesen vannak, de több értéket képviselnek külső-külső, mint a háboru előtti lírikusok együttev. Forma, izlés, verselés, világfelfogás és véna dolgában természetesen mértföldnyi távolságra előrenyargaltak és a közönség őket igazolja. Mindez néhány év alatt történt s ugyszólván észrevétlenül hallgatott el a régi költői gárda.

A regényírás terén már nem olyan nagy az evolúció, ámbár itt is, akarva, nem akarva, a merészebb ivelűs fiatalok kerültek felül. A szerb regényirodalom ellentétben a dus hajtású költészetrel, nem termelt még sok gyümölcsöt, bár e terén néhány év óta szintén nagyobb a termékenység *Czrnyánszky* Milosnak egy huszonnyolc éves bánáti származású írónak háborus tárgyú regénye keltett most nemrégiben általános feltűnést. A címe: *Naplójegyzetek Czrnyakovityról*. Amolyan Henry Barbusse-féle realiztikus és sok részében nagyon megrázó hadiregény.

A másik szerb regény *A viharon keresztül*, szintén a világháboru terméke. Az írója *Krakov* Sztaniszláv; még csak huszonnégy éves, de máris a legismertebb szerb írók közé tartozik.

A drámairodalomban a „régiek” vezetnek. A nyugtalan vérű, rap-szodikus új generáció nem barátja a hosszulegzetű dolgoknak. Meg most is *Nusity* Branisláv az egyedüli színpadi szerző, ámbár, mióta a kultuszminisztérium államtitkára lett, letette az írói tollat, amely őt Szerbia legismertebb és legnépszerűbb írójává avatta.

A fiatalok egy váratlan rohammal elfoglalták és szinte egészen maguknak sajátították ki a lírát és a regényírást, de a dráma terén egyelőre nem próbálkoznak harchaszállani az egyeduralomért.

A közönség természetesen nem igen látja ezeket az irodalmi harcokat. Ezek a tollal vívott csatározások a különböző szépirodalmi lapok és revük csendes hasábjain történnek. A konzervatívoké, a beérkezetteké: *Knyizsevní Glasznik*, mely sokszor megtámadja az új irányok híveit, akik viszont a *Misaó* (Gondolat) papír- és betűsáncái mögül védekeznek és intéznek merész kirohanásokat.

Most egyébként a fiatalok egész sor irodalmi vállalkozásba kezdtek. A legújabb irodalmi szennációja Beogradnak a nemrég megjelent *Albatros* könyvtár, melyet

Manojlovity Theodor és *Winaver* Sztaniszláv szerkesztették. Ugyanaz, ami Budapesten a *Modern Könyvtár* volt. A modern, nyugat-európai irodalom teljes és diadalmas bevonulása az új generáció által megszállott területre.

A Moszkva-kávéházban ülnek a fiatal beogradi írók, költők és kritikusok és hangosan vitatkozva szidják a régieket. Szűresölöm a finom forró törökkávét és elmélázva nézem a kedves ismerős képet: valamikor Budapesten a Newyork-kávéházban is így izgultak a fiatalok, akik most már öregek lettek és most új, még szigorubb, még izgultabb fiatalok szapulják őket. A költők és a nagyvárosok mindenütt egyformák.

Godányi Zoltán.

Titok.

Irta: Borsodi Lajos.

Abban a pompás ékszerkirakában, ahol az emberi gondolkodás legszébb szavai álmodnak, én mindig csodálattal szemlélem ezt a villogó gondolatterméket: lélek. Ki látta meg legelőször, borongó, mély tekintettel, a gondolatvilág misztikus ködfátyolán át, ezt a testetlen, velünk és bennünk élő és mégis megfoghatatlan és mégis távoli távlatokban reszkető fogalmat: lélek? Oly fájoan nehéz e gondolatgomoly lényegének elképzelése és mégis úgy beszél róla mindenki, az élet napja felé megindult gyermek és a kezdetek homályában élő félvad, mintha csak azt mondaná: a lábam, a tüdőm, az aranyláncom. Fáj a lelkem — mondja az élet panaszkodó martirja és a testi szívére mutat, e kis gépezetre, amely rövid időre életet ajándékoz gyöngesajteknek és pirosszínű husnak, — és fájdalmat érez látható sebek nélkül — mily különös! — gondolati fájdalmat érez és a szegény, védtelen test sokszor ennek a gondolati fájdalomnak a hegyes tujától esik el.

A lélek, a lélek! Szeretnék jól irányított, éles szóval beledöfni ennek a szép, ragyogva élő szónak a szívébe, szeretném egyszer tágra nyitni, lázas szemekkel látni a lélek konturjait, szeretném egyszer egy gyermek virradó értelmének elmesélni, mit látok akkor, amikor azt mondom: lélek. Próbálok ezt a gunyosan nevető élő lényt, a lelket, csalókató szavakkal a hálomba keríteni és ily szavakkal esabitgatom magam felé: boldogság virágos kertje, bubánat tündérpálotája, drága örömk ragyogó nyaralója, én-em miniatürje, testetlen, étheri lényem — s ahogy egy-egy ilyen új harangvirág nő a gondolkodásom remegő szárán, mindig ráznom kell a fejemet és mindig azt kell mondanom: nem az, nem az! Holott a lélek itt van egészen a közelemben, oh talán bennem van, vagy rám ivel sugározva és színesen mint egy szép dicsfény, a tudatomban él, piheg és reszket, szinte azt mondanám, én vagyok maga a lélek — de látom áttetsző bőrrel bevont kezemet és uj-jaim között a fontoskodó tollat és a papír fölé hajló testemet, amely évek fogyásával porladozó csontvázvázzá torzul — és csalódva vallo-m be magamnak, hogy ez sem a lélek, ez az izmokkal diszitett csontváz

sem az, és amint figyelő szemmel belemérek a gondolkodás semmijébe, szétfoszlik már az a kis fény-sugár is, amely eddig vándortüzként vezetett a merengés végtelen utjain.

Meddő hát ez a munka — mondja most egy fölszakadozó sóhajom és most habozva és bizonytalanul megkérdezem a fölöttünk atyáskodó Természetet, hogy miért adta nekünk a lelket, az élő, az örökké világitó, a csodálatos lelket, ha azt sem tudjuk megmondani, szürke kongó szavakba foglalni, hogy mi is az a lélek? A hatalmas Természet állított meg engem szomorú, kis élet-sétámon, belém dobta ezt az izgató rejtélyt, figyelmeztetett reá és most ime megtagad tőlem minden feleletet. A Természet, akinek én édes gyermeke vagyok, titkokat rejteget előttem, felveti bennem a tépő kérdést és amikor felelni kellene reá, ujját ráteszi lezárt ajkára és gunyolódva csak ennyit mond: Pszt, pszt! A gondolkodásomnak csak annyi erőt adott, a mennyi a kérdés kisarjadásához szükséges, de a válasz megálmódásához már nincs elég erőm, a látó szemem elfárad és én álomtalan álom után vágyódom. És szinte gyöngő szemrehányással sugom el a Természetnek az esti imámat: Köszönöm neked, Természet, ezt a kis életet és ezt a kis világosságot, amivel szellememet megáldottad.

En néha úgy szeretném elfáradt fejemet a Természet ölébe hajtani, hogy meséljen nekem valami szépet, ahogy én mesélgetek hosszu, gondülő téli esteken a kis fiam rámtüzelő, szép szemének. Oh, oly szoros, oly forró, oly tökéletes a két lélek összelelkézése, amikor a fiatal gyermekszemben ostromló kérdések születnek és a fáradt szemű apa halk, andalító hangon esititő válaszok olajeseppjeit önti a gyermekszívbe. Círogatom a kisfiam kipirult arcát, az ujjam boldogan imbolyog tova e drága rózsaszirmokon és most hirtelen megtorpan tétova ujjam. A kisfiam szeme, a homloka, a szállingó gondolata olyan mint az enyém, ez a kis ember hasonlít reám. A Természet, ime, újból egy különös jelenségre figyelmeztet, a Természet, amely millió változatban tud embert teremteni, e gyöngő kis lény megteremtésénél engem választott ki mintául. A kisfiam kérdez és az ajkam már lélektelenül motyogja a gépies feleletet és én belebámulok a gondolkodás semmijébe, mert úgy parancsolja a Természet és magam is kérdéssel fordulok atyámhoz, a Természethez: Te, aki látom adtad e hasonlatosságot, mondd meg nekem, mi célo-d van azzal, hogy a gyermek szülőjéhez hasonlítson és mi célo-d van azzal, hogy az unoka szeme már egészen másként neves-sen mint nagyapjáé és a szíve is már másként legyen boldog vagy elgyötört mint az övé?

A kisfiam álmétkodva néz révedező szemembe, elnémult ajkamra, ahonnan már nem szakad fel több felelet. Érzi, hogy most apja beszélget csöndes borongással valakivel, akit ő még nem ismer. És lassan elfárad a szeme pillája mint az enyém és gyügyögő szemrehányással már sugja is halkan az esti imádságot: „Köszönöm Neked... adj nyugodalmat jóéjszakát, amen!

A tápérték.

Írta: Nagy Endre.

A hajnalba szaladó vonat lassan-lassan kirázta magából a fekete homályt: a lámpátlan, szomorúan pőre elsőosztályú fülkében végre megláthattam utitársaimat. A szemközti padon egy anya ült két kamasz fiával, akik valószínűleg most utaztak bele a nagy vakációba. Mellettem, a sarokba huzódva, bolyhos plédjébe burkolódzva egy szép fiatal dáma szundikált.

Az anya kétségkívül hivatalnokné volt. Ruháján a régmúlt fekete egész szimfóniája siránkozott a kopott bársonyok maszatos földjétől az elnyűtt csipkék sárgásbarnájáig. Vézna, majdnem testetlen asszonyka volt, kor- és nőiesség nélkül; a nők ama fajtájából való, amelyik a legutolsó gyermekével megszűnik nő lenni.

A két fiu ikertestvér volt. Tizen-négy-tizenöt évesek lehettek, vékony, de erős esontu, nyurga legénykék; kezük-lábuk szinte komikus mohósággal nőtt ki a tavalyi vászonruhából. Szőke hajuk a vonaton töltött éjszaka után is gondosan homlokukra volt simítva. Mindketten komoly szeretettel néztek folyton anyjukat, aki hihetetlenül kicsi helyre összehuzódva szundikált.

A dombos táj napsütésben ragyogott már. A szép dáma könnyed rázkódással fölébredt. Nyújtózkodva rendbehozta borszegélyes barna kosztümjét, fejéről levette a bársony-rózsákkal díszített bőrkalapot, a poleról leszedte kis utitáskáját, amelyből szép rendbe rakva arany és kristály toalett-szerek esillogtak ki és kis fésűjével vörös haját simogatta. A két kamasz pontosan egyforma álmélkodással meresztette rá a szemét, mintha ugyanaz a mechanizmus mozgatta volna őket.

Az anya csak egy kicsit megrebentette a szemét és már ébren volt. Őszinte csodálkozással nézett ő is a dámára, aki éppen a piros festékrudaeskát huzta végig az ajkán. Vékonyka madár-hangján szólott:

— Azt hiszem, aludtam.

A két fiu egyszerre felelte:

— Igen anyám.

Az egyik fiu fölállott és kedveskedve mondta:

— Itt végigfeküdhetsz, anyám.

Mi majd kimegyünk a folyosóra!

— Nem, nem! Már nem vagyok álmos! Csak maradjatok! Adok reggelit!

Az egyik fiu vidám készséggel szedte le a poleról az ócska táskát, amely spárgával volt összekötve. Az anya óvatosan kibogozta, szétnyitotta, egy szalvétába bugyolált kenyeret vett ki belőle és csontnyelű késével egy-egy karéjt vágott le a két fiunak. Magának egy vékony szeletkét vágott, aztán a morzsákat vigyázatosan összeseperve, újból becsukta a táskát. A két fiu szorgalmasan ette a kenyeret. Egyszerre végeztek vele és egyszerre törölték meg a szájukat zsebkendőjükkel.

— Vajjon Málesi néni fog-e várni bennünket? — mondta az anya.

— Bizony nem ártott volna sürgönyözni neki! — jegyezte meg az egyik fiu.

A másik fiu gyorsan rápirított:

— Tudod-e, hogy mibe kerül ma egy sürgöny?

— Igaz! És sokszor még lassabban ér oda, mint a levél!

Elgondolkoztak csöndben, aztán megszólalt az egyik fiu:

— Megvan még a Málesi néni szőleje?

— Meg bizony! — felelte az anya. — Megigérte, hogy azt ti fogjátok örökölni!

A két fiu arcán kivilágított a derű. Az anya újból behunyta a szemét.

A fiuk mellényzsebükből öt papirkoronást szedtek ki. Megszámlálgatták, végigsimogatták, összehajtogatták, visszatették.

— Te, én a legközelebbi állomásou veszek valamit! — mondta az egyik.

— Hogyisne! Az állomásokon mindig becsapják az embert! Minden drágább, mint a városban!

Nem beszéltek többet erről a témáról, komolyan nézték az elszaladó tájat, mintha csak valami iskolai ábra lett volna, amelyet könyv nélkül kell megtanulniok.

A vonat állomásra ért. Kivülről behallatszott a kiáltás:

— Cseresznyét vegyenek!

— Friss sós kifli!

A két fiu roppant izgalom remeggett végig. Az egyik tikkadt hangon susogta:

— Te... én veszek cseresznyét!

— Hogyisne! Ilyen haszontalanságra kidobni a pénzt!

— Hát legalább megkérdelem, hogy adják?

Kiszaladt, aztán kipirulva jött vissza.

— Te! Tíz korona egy csomaggal! Jó nagy csomaggal!

— Mekkora!

— Van ekkora... És fekete cseresznye! Szép nagyszemű!

A második fiu is megrendült, de aztán sőtétlen mondta:

— Akkor is inkább veszek sós kiflit! Az mégis csak más!

— Sós kiflit! Az ugyanaz, mintha kenyeret ennénk! És azt már ettünk!

— De tíz koronáért kapunk öt sós kiflit!

— De egy ekkora csomag cseresznye! És jó sűrűn meg van rakva! Fekete cseresznye!

Kihajolt az ablakon és izgatottan fordult vissza.

— Hogy veszik! Jézusom!

— De a sós kifliben legalább van tápérték!

— A cseresznyében is van!

— Dehogyan is van!... A sós kifliben van fehérnye!

— A cseresznyében is van!

— A cseresznyében? Fehérnye? Na hiszen jól tudod!

— Hát van benne cukor! És az szénhidrát!

— A szénhidrátoknak nincs olyan tápértéke, mint a fehérnyének!

— Nincs? Ebben tévedsz fiaes-kám! A zsír is szénhidrát!

— Szénhidrát a szervezetben elég, mint a szén. Csak kalória-értéke van.

— No és a fehérnye?

Komolyan elmerülve vitakoztak, mint két szenzál. A vonat néhány rándulás után megindult. A cseresznye-párti szomorúan sóhajtott:

— No látod! A vonat el is ment már!

— Hisz lesz még elég állomás! De én a pénzemem nem adom cseresznyére! Ha már veszek, inkább sós kiflit veszek!

Újból föllobbant a vita. Most már vegytani képleteket hajigáltak egymáshoz. A kifli-párti könyörtelenül bebizonyította, hogy a fehérnye a szervezet gyarapodását

szolgálja, míg a szénhidrát csak arra való, hogy a mozgás energiáját fűtse, de a cseresznye-párti nem adta meg magát. Vézna arcoeskája kipirult, mintha a cseresznye édes zamatja lüktetett volna az ereiben. Végso kétségbeeséssel mondta:

— Kérdezzük meg anyánkat! Majd ő megmondja!

De az anya szunyókált. Sóvár némasággal néztek rá mindketten tiszteletteljes mozdulatlanágban. Minden gondolatuk, vágyuk odata-padt a kis madár-arera, amelyen a könnyü álom kendője takarta el a szomorú gondokat. Aztán a vonat durva zökkenéssel megállott újból. Az anya hirtelen kinyitotta a szemét és a két fiu abban a pillanatban megrohanta:

— Anyácskám, miben van több tápérték: a szénhidrátban, vagy a fehérnyében?

Egy leány, két fiu.

Írta: G. Miklós Ilona.

Az érdekes örményarcu és különös nevű segédtanár ijedten halasztotta későbbre szokott reggeli vizitjét a különözoba betegasszonyainál, mert az üvegajtón keresztül élénk vitatkozás zaját hallotta át. És bár nem nyugtatta meg teljesen a tüzes eszmecseré (az asszonyok félholtan is tudnak — társalogni), mégis diszkrétén visszavonult esőndesebb időkre tartva föl magának a szerencsét.

A „nagyzó” szép asszony, a „lábás”, bosszantotta újból a másik három beteget. Azt mondta, Keleti Akadémiát végzett és tizenegy élő nyelven beszél!...

De mikor az asszonyok sorban megszólították angol, francia, olasz, spanyol, német, tót és lengyel nyelven, sőt az egyik, a Keleten sokat utazott, még törökül és bolgárul is, vállat vont és elnevette magát különös turbékoló, galambbugáshoz hasonlatos kacagásával. De még a német szóra se tudott megfelelni.

Es mikor az asszonyok komolyan rátámadtak, hogy miért teszi őket bolonddá: sirógöresöt kapott.

A jószívű kis „gyerekasszony” mindjárt pártfogásába vette:

— Ne haragudjanak rá — kérlette a másik kettőt halkan, kedvesen. — Igaz, hogy szeret nagyokat mondani, de különben igen jószívű teremtés. Multkor is, mikor ön kedves „epés” nagysád, nem tudta megenni a *vizbenfőtt tejbeprizt*, azonnal felajánlott — izesitőül — egy kis csokoládét. Igaz, hogy nem is volt csokoládéja, — mondja elnéző mosollyal a „kedvenc”, — de a jószándék mindenesetre szép volt tőle.

Az asszonyok nem is pöröltek tovább, elnevelték magukat és szent volt a béke. Annál is inkább, mert elérkezett a főorvosi vizit ideje és ilyenkor elhalkul minden szó és lecsöndesednek a könnyen zaklatott idegek. Őszintén szerették mind a kettőt: a magas, karesu, rendkívül imponáló, mélytudásu, biztoskezü Vámos tanárt és a mindig megnyugtató jószággal mosolygó, jóval alacsonyabb termetű, de csakolyan nagy tudásu híres operatort, Aldory doktort.

Látogatásuk után lecsillapítottak a kedélyek és a szép szőke „gyomros”, akit türelmes szenvedéséért újabbban „angyali asszony”-nak is hívtak, belekezdhetett megtörtént meséjének elmondásába.

— Azt mondtam a multkor, — kezdte a bájos Sherezádé, — hogy hiába őrzik, akár üvegkalitkában a leánygyermeket, mégis könnyen kerülhet olyan veszedelmes kényes helyzetbe, amelyet nem akadályozhat meg a legővatosabb — elővigyázat sem.

Engem ugyancsak őriztek, ugyszólván vasketrecben tartottak és mégis... De talán előlről kezdem:

Édesapával és apa nővérel lakunk együtt egy szép kis villában a Balaton partján. Ha elmondhatnám maguknak, hogy mi volt nekem, szegény anyátlan, örömtelen gyermeknek az a esodálatos tündéri töl! Rideg életemben a költészet, a szépség, a — szeretet. Mert engem senki sem szeretett. Apa sem, mert születésem megelőlte anyámat, akit imádozt. De később, mikor kissé szünt a fájdalom, megis megnősült, hogy nekem — anyát adjon. Rosszul választott. Az új, hűtlen asszonyt korháccsal kellett kivennie a házából.

Ez újabb esapás — valósággal embergyűlölvé tette. Kiköltözött a Balaton elhagyott partjára, magához vette Teréz néni, egy igen művelt, de nagyon elkeseredett, megsavanyodott vénleányt és rábízta a nevelésemet. Soha rosszabb kezekre nem bízhatott volna!

Teréz néni utálta a virágot és egyszer azt mondta nekem, „Nem értem, hogy mit bámulsz ezen a Balatonon!” Mondjak-e többet e sivár, üres lelkű nő jellemzésére?

Még egyetlen villa épült a szomszédságban. Teréz néni ismerőse, egy özvegyasszony lakott benne, tizennyolc esztendősi fiával. Györgynek hívták a fiut és éppen olyan szelid, gyöngéd, csaknem leányos volt, mint az édesanyja. Én minden zabola és szájkosár ellenére sokkal bátrabb, szókimondóbb voltam, mint Gyuri. Alig tizenhat éves voltam akkor. A nyári hónapok alatt pompás napokat töltöttünk együtt a fiuval. (Télen György a városban tanult.) Volt egy vitorlás és egy motoros esónakunk. Teréz néni — esodák-esodájára! — még kettesben is elengedett bennünket a Balatonra. Bátran tehette. Soha ártatlanabb Pál és Virginia nem járta együtt a vizeket, mint mi ketten Gyurival.

Nálunk nem voltak pletykázó cselédek, kíváncsi, fecsegő barátok. Teréz néni soha se beszélt előttem „olyasmiről”, könyv se akadt a házbán, amely izgatta volna a gyermek leány fantáziáját, csakugyan olyan voltam hát, amilyenek a talpig becsületes férfi „hiszi” a — fiatal leányt.

György szelid, csaknem jámbor viselkedése se volt alkalmas a „felvilágosításra”. Ha véletlenül hozzáért a keze az enyémmhez, ijedten kapta vissza és jobban elvörösödött, mint én. Azt ugyan sejtettük mind a ketten, — Teréz néni nem csinált titkot belőle — hogy egymásnak szántak bennünket. De az az idő olyan messze volt még, hogy a rá-gondolás sem zavarta boldog pártáskodásunkat.

De aztán megérkezett Loránd György intézeti barátja és sok minden megváltozott.

Vakmerő, ellentmondást nem tűró fiu volt. Talán egy esztendővel idősebb csak Gyurinál, de már valóságos férfi. Hatalmas, szalast fiu. Fekete haja és nagy kék szemé volt. Ugy nézett rám ez a különös szem, hogy vérvörös lett tőle az arcom. És valami nyugtalan eszib-

basztó érzés szaladt át az idegeimen, ha megérintette a kezemet. Pedig minden ürügyet felhasználta rá, hogy hozzám érhessem, különösen, ha György nem látta.

En nem szerettem, haragudtam rá, mert kiesnylőleg, csaknem megvetően bánt Gyurival. „Györgyike kisasszony”-nak csufolta és hatalmaskodva rendelkezett vele. György pedig vakon engedelmeskedett neki. Valósággal dühös voltam ezért. És állandóan hadilábon álltunk én és az idegen fiu.

Egy napon elhatároztuk, hogy kirándulunk hárman a vitorlásra. Helyesebben Loránd akarta így és neki még Teréz néni is engedelmeskedett. De mire a csónakkal a kis hajóhoz eveztünk elült a szél.

— Nem baj! Majd a motorral megyünk! — rendelkezett egy kényur biztonságával. Loránd. — És azal már irányította is a csónakot a motoros felé.

Elsőnek ugrott a hajóra majd felsegített engem is. De Györgyöt nem engedte kiszállni. Futólag megnezte a motort és így szólt Gyurihoz:

— Eredj vissza benzínért, Györgyike! Megvárunk. — És erős mozdulattal eltaszította György csónakját a motorhajótól.

Mint mindig, Gyuri ezuttal is vakon engedelmeskedett zsarnok barátja parancsának és sietve evezett a part felé.

Olyan hirtelen történt az egész, hogy időm se volt ellenkezésre. Pedig semmi kedvem se volt egyedül maradni az idegen vad fiuval, akitől — magam se tudom miért — félttem egy kicsit.

Pedig újabb meglepetés is várt rám. Alig tünt el egy hajlásban szegény Gyuri csónakja, Loránd megindította a motort és a kis hajó gyors iramba száguldott a tó belseje felé.

Haragos és ijedt voltam. Dühösen parancsoltam Lorándnak, hogy azonnal fordítsa meg a csónakot! Csak nevetett gunyosan, kellemetlenül.

Hiába sirtam, könyörögtem, még jobban nevetett és gyorsabban hajszolta a motoresónakot a nagy víz közepére.

Máskor talán gyógyörüségem telt volna ebben a vad iramban és a Balatonban, amely talán soha sem volt ilyen tündéri szép, mint ez este a lehunyni kész nap tűzében. Keleten vérvörös lánggal égett az ég, mintha óriások gyújtottak volna fényt. Még a víz szintjén millió fényes csillog táncolt, mint a pénzverőbet a számológépra dobált ragyogó ezüsttallérok.

Az idegen fiu hirtelen elállította a motort. Fölállott és felém közeledett felhevült, lángoló arccal. En remegve kuporogtam a kis hajó keskeny ülésén és eddig soha nem érzett idegenkedéssel néztem a fiut. Leült szorosan mellém és beszélni kezdett.

— En szeretem magát, Éva és megesküdtem, hogy vagy az enyém lesz, vagy senkié. Ha meghallgat, jó, ha nem, együtt halunk meg mind a ketten.

Most persze a szemébe nevetnék a falusi hősszerelmes álpáthoszával szavaló kölyöknek, de akkor nagyon megrémültem és alig tudtam eldogni együgyű válaszomat: De én nem mehetek magához feleségül, Loránd, mert nekem csak György-höz szabad férjhez mennem.

A fiu elnevette magát, léha, igazi csirkefogó nevetéssel.

— Azt megteheti, ha kell magának ez a gyáva anyámasszony katonája, ez a „Györgyike kisasszony!” De szeretnie csak engemet szabad. És jó lesz, ha nem ellenkezik, mert ismerhet már, hogy velem nem lehet tréfálni! En mindig megteszem, amire kedvem van. Ezért hoztam ide magát. Azt hiszi, hogy nem volt elég benzin?! — nevetett gunyosan. Csak azt akartam, hogy Györgyike elpusztuljon innen és mi végre egyedül maradjunk, egészen egyedül — ketten . . .

— De hát miért? . . . Mit akar tőlem, ha nem akar feleségül venni? — kérdeztem most már inkább kiváncsian, mint remülten.

A fiu bámulva nézett rám és eleinte nem hitt nekem. Ugy lát-szik, furcsa tapasztalatai lehetnek a fiatal lányok körül, mert valósággal zavarba hozta ez a teljes ártatlanság. Ostromolni kezdett és bár kétségbeesetten védekeztem az ismeretlen veszedelem ellen, karjaiba vett és egy harapásnak is beillő esókkal fojtotta ajkaimra a kétségbeesés segélykiáltását.

De csakhamar elbocsájtott, mert egy erős kéz torkonragadta és egyetlen vad mozdulattal bedobta a vízbe.

„Györgyike kisasszony” érkezett meg a vitorlásra. Hogy nem találta a motort, ismerve Loránd barátját, gyanut fogott és a feltámadt szél segítségével üldözésünkre sietett. Jókora érkezett! György megindította a motort és a csónak nyilseben száguldott tova.

En néztem, Gyuri máskor szelid, leányos arcát. Most komor, csaknem vad volt és gyöngéd metszésű szája kemény és szigorú. Nem szólt hozzám egy szót sem, nem is nézett felém. Hogy esodáltam, szerettem! . . . Sokszor kiesufolt, megalázott kis hős barátomat! . . .

Az a gyáva kölyök megszabadult, siklott el a vízben vergődő fiu mellett György vitorlásán és eltűnt az életünkől örökre.

Mi Gyurival soha beszélünk erről az esetről, csak egyetlenegyszer, az — esküvőnk napján.

— És most mondják meg nekem, — fejezte be mondását a szép, szőke „angyal” asszony — hogy nincs-e igazam? Nem tökéletesen mindegy, akár „tudatlan” vagy „felvilágosított” a fiatal leány? Csak a véletlen mentheti meg a jóvátehetlen szerencsétlenségtől.

Az asszonyok végül arra a meggyőződésre jutottak, hogy leghelyesebb, ha minden marad a régiiben. A fiatal lányok sok száz évig éltek anélkül, hogy „felvilágosításuk” komoly öreg urak pedagógiai gondját képezte volna. A virág sem tanulja miként kell kivirulnia! Minek tapintatlan kézzel bolygatni ezt a kérdést, amely minden fiatal emberi teremtménynek (és mindegyiknek más formában) a legszemélyesebb ügye.

Csak éppen nem kell egy leányt két fiuval, vagy akár eggyel is — csónakázni engedni.

— Igaz, tökéletesen igaz, vágott közbe az amnesztiát nyert nagyzó szépasszony. — De mit szólnak majd, ha meghallják az én érdekes és igaz történetemet?!

Az asszonyok összenéztek és azt gondolták:

Lehet, hogy a szép „lábás” története „érdekes” lesz. De hogy — igaz nem lesz, az már — bizonyos.

A két vétkes.

Írta: Idősb. Rosny J. H.

Az ember a vádlottak padján kedvező, sőt egyenesen rokonszenves benyomást keltett. Mesterségére kovács volt. Lenszöke haja még élénkebben kiemelte barna bőrét és zöldesfekete szemét. Erőtéljes természetéből és arcából kisugárzott a primitív őszinteség, amely egy kissé durva, de egyuttal jóakaratu.

Igen súlyosak voltak az ellene emelt vádak. Egy lókereskedőt — Vardivot — egy keresztutól ezer lépésnyire meggyilkolva találtak. Törzsén két késszurás volt, az egyik a vállán, a másik a baloldalon a szívnél. Természetesen az utóbbi okozta a halált. A gyilkos kése a sebben maradt és ez a kés, rettenetes fegyver, egy angol gyár készítménye, Martial Ramure-é, a kovácsé volt. Ezenfelül aznap este egy szolgálóleány és a falu koresmárosa látták az ut kereszteződésnél. Végre a kovács mellényén vérfoltok látszottak.

Mindenki tudta, hogy a lókereskedő tekintélyes összeget, hat- vagy hétezer frankot hordott magával és ez a pénz eltűnt; minden kutatás eredménytelen maradt.

A bírák előtt kétségtelen volt a vádlott bűnössége. Nem volt kétséges a bírák előtt, hittek benne Nawre lakói is. Mégis esodálkoztak, Ramure-t becsületes embernek tudták, aki sohasem veszekedett.

A vizsgálóbíró előtt a lehető legügyetlenebbül vallott. A főkérdésekre megtagadta a választ; egyedül az energikus és mégis gyámolatlan tagadásra szorítkozott.

Tekintete megragadott és rögtön megnyerte rokonszenveimet. Sohasem láttam arcot, amely jellemzőben szimbolizálta volna a Végzetet. Alig hallgatta, mit mondanak: következetesen hibás feleleteket adott; tragikus butaságba sülyedt, amely levertségből keletkezett. Nem kísérelt meg elhárítani egyetlen egy keresztkérdést sem, amelyeket az elnök tett fel a vádlottnak. Az ügyész úgy beszélt, mint aki ugysbiztos dolgában. Még a retorikával sem törődött. Az áldozat ugyssem tud elmenekülni előle. Megvetőleg beszélt róla. A védő minden erőt nélkülöző érveket sorolt fel és a legsablonosabb ügyvédi közhelyekkel élt. Szóval az eredmény kétségtelen volt. Az ember megtört, fejét lehajtotta.

— Nem! . . . Nem! . . . Nem igaz! . . . En tisztességes ember vagyok!

Ebben az ügyetlen védekezésben volt valami, ami engem mélységesen meghatott és ettől kezdve megvoltam győződve ártatlanságáról.

Amikor az esküdtek szobájába visszavonultunk az ítélet biztosnak látszott. Tizenkettőtől kilencen kegyetlen „igen”-t mondtak, minden enyhítő körülmény elvetésével. En voltam az elnök. Elmondtam ugyanazt, amit az ügyvéd már rosszul elmondott; nem voltam megkapó, de mégis ékesen szólottam. Arra támaszkodtam, hogy nem tudták megelni a lókereskedő pénzét, felemlítettem a kovács pompás anyagi helyzetét, aki saját házában lakott, három hektár földje volt, a bankban négyezer frankot gyűjtött össze és könnyen, bőségesen kereste meg napi kenyerét.

— Semmi hibája — fejeztem be, — nem részeges, nem játékos, sőt nem is szoknyavadász . . . szolid jellem . . . a megtestesült becsületesség. Hiszen bolond lett volna . . .

— De a kés? A kés? — ismételte az egyik esküdt, akit beszédem elkeserített.

— Eh! kiáltottam — A legtöbb jogi tévedés onnan ered, hogy az ügyes bűnösök úgy rendezik a dolgot, hogy a gyanu másra háruljon . . . Éppen ezért egy fegyver, vagy más ügyesen elhelyezett tárgy mitsem bizonyít. Önök ezt jól tudják uraim! . . . Lapozzanak csak utána a „Törvénytörési Szemlé”-ben.

Hosszu vita keletkezett és időnként olyan zaj volt, mintha verekedtünk volna. Mégis győztem: Martial Ramurét felmentették . . .

Falujába, visszatérve, senkisémm közlekedtem vele. Nem beszéltek vele, nem köszöntek neki és még a gyerekek is megvetették. Amikor megtudta, hogy szabadulását nekem köszönheti, hozzám fordult és elmondta helyzetét. Eladta műhelyét és földjét és szolgálatomba állt. Ébersége és falusias intelligenciája révén vagyonom őrzője lett. Sohasem kérdeztem tőle semmit, ő sem említette sohasem a dolgot, mégis megvoltam győződve, hogy távol áll a drámától, amely majdnem nyaktitól alá juttatta, míg egy napon az igazság napfényre került.

— Meg van győződve a kovács ártatlanságáról? — kérdezte Genore asszony, aki érdeklődéssel hallgatta a történeteket.

Maurice Le Hureux leszegezte fejét.

— Martial tényleg megölte a lókereskedőt . . .

Genore asszony esodálkozva nézett rám.

— És mégis ártatlan!

— Ah! Hogy lehet ez?

— Talán már kitalálta, ámbar a dolog kétértelmű. — folytatta az eibeszélő — alapjában véve mégis egyszerű. Szóváltás volt a kovács és a lókereskedő között. Ez egy bizonyos Róza nevű leánynak udvarolt, aki azonban kegyeivel Martiált tüntette ki . . . A lókereskedő féltékeny volt és borközi állapotban el akarta a dolgot a maga javára dönteni. Azon az estén különösen dühös volt. Néhány goromba szó után elővette törét és a kovács felé hajította . . . Hirtelen dulakodás támadt és Martial győzött . . . Mikor ellenfelét halva látta, elvesztette fejét, hazaszaladt és otthon bezárkózott. Elmondta volna őszintén a dolgot, ha az nem bonyolódott volna a pénz eltűnésével, amelyről elfogatásakor értesült . . . Azt hitte, hogy vallomása súlyosbitja helyzetét és ezért mindent letagadott. Egyszerű dráma ez a bonyolult tragédia, véletlen és zavaros következményekkel.

Attól a perctől kezdve, hogy Martial elmenekült, másnap reggelig csak egy ember haladt át a keresztúton. Ez az ember látta és felismerte a lókereskedő tetemét. Egy gazda volt, akit a tönk fenyegetett. Kikutatta a holttestet és az értéktárgyakat magával vitte.

Két évvel később azonban öngyilkos lett és halála napján beismerte bűnét.

Franciából: Szemere Pál.

Sportunk 1921-ben.

Nagyszerű fejlődésnek indult sportunk, mely az 1920-as esztendőben a legszebb reményekkel kecsgetett, sajnos semiképpen sem tartotta meg azt az emelkedő vonalat, melyet az elmúlt év után jogosan elvárhattunk volna.

Ha megvizsgáljuk az okokat, melyek ezt elsősorban előidézték, arra a szomorú megállapodásra kell jutnunk, hogy bár a körülmények feltétlenül kedvezőbbek voltak az elmúlt évinél, így. adók elengedése, kedvezményes utazás, olcsóbb sportcikk, részint az egyesületek indolenciája, elsősorban azonban féltékenysége, valamint egyes, sajnos, ugynevezett sportemberek rosszindulata megakadályozta azt, hogy a népjóléti minisztérium minden méltánylást megérdemlő ügybuzgalma a sportnak valóban javára szolgáljon. Pedig az ügyszereket s a rátermettséget nem csökkent, dacára a rengeteg kellemetlenségnek, s bár az állandó küzködés az egész vonalon éppen a legértékesebb elemek elkedvetlenedését vonta maga után, remélhető, hogy az elkövetkező év meg fogja hozni a sportban ismét a teljes megértést, s minden sportember önzetlen, csak is a sportot szolgáló munkásságát.

Ami az egyes sportágakat illeti, a Bánát „specialitása”, ami elsősorban tette és teszi ismertté mindenfelé a Bánát sportját, az az

Atletika

sportéletünk büszkesége, melynek magas fejlettsége mindenképpen messze túlnötte a többi még gyermekcipőben járó sportok szerény kereteit. Sajnos, éppen ennél a sportágnál legmegdöbbentőbb a visszaesés, illetve a várható fejlődés elmaradása. Nem az eredmények gyengeségét értjük ezalatt, mert hiszen régi nagy klasszisu atlétáink mindenben méltók maradtak eddigi hírnevükhöz s eredményeik még azt a természetes fejlődést is mutatják, melyet tőlük joggal elvárhattunk. Felületesen szemmel nézve talán fejlődést is lehetne megállapítani. Am ha nézzük a versenyek számát, mely tavalyról idézve, éppen a felére apadt, valamint keressük azt a bizonyos tehetséges ifjúságot, megdöbbenne konstatáljuk az év bűneit. Két valóban kivételes klasszisu fiatal atlétán kívül egyetlen újabb névvel sem találkozunk s emellett több egyesület, mely tavaly versenyt is rendezett, ezidén egyetlen atlétát sem tudott versenyen indítani.

Ha ennek a szomorú dolognak okait keressük, elsősorban a teljesen rendezetlen szövetségi ügy az, ami ezt előidézte. Egyesületeink több alkalommal megpróbálkoztak a vajdasági atlétikai szövetség megalakításával, sőt ez egyenesen a zagrebi szövetség utasítására töreként, mégis azt láttuk, hogy egyesek nemtetszésén az egész jobbsorsra érdemes ügy megfeneklett. Pedig egy életerős munkakedvvel dolgozó alszövetség nélkül, minden, még a legalaposabban elvégzett training sem fogja azt a célt elérni, melyre az atletika elsősorban hivatott: a nagytömegek megmozdulását követő egészséges fejlődést.

A training-rendszer helyességéről is eshetne itten szó. Am ez elsősorban legalább is pályát feltételez, ez pedig egyetlen egy volt a Bánátban, ha nem is kifogástalan, de

mindenesetre trainingre alkalmas, a KAC pályája. A bécskeréki egyesületek ismét pálya nélkül állottak s még a Viktória két év előtti training pályája is megszűnt.

A többi helyen ezelőtt sem volt intenzív atletikai élet, legfeljebb egyes atlétákról lehetett beszélni. Ami viszont az egyesek munkáját illeti, azt a munkát, amit el lehetett volna végezni, erről sem mondhatjuk el nyugodt lelkiismerettel, hogy ez a munka valóban el lett vé-

gezve, mert a két par excellence atletikai egyesület u. m. a KAC és Viktória éppen a már előbb is hangsúlyozott ifjúsággal való intenzív foglalkozást mulasztották el. A Viktóriánál még láttunk jó szándékot, ami azonban szintén csak rövid ideig tartott, ellenben a KAC nagy-képességű szenior gárdája mellett teljesen elfelejtkezett a „nachwuchs”-ról gondoskodni. Hogy a végzett „munkát” helyesen értékelhessük, álljon itt néhány táblázat összehasonlítva a tavalyi munkával:

	1921-ben	1920-ban
Eszertint versenyt rendeztek	4	6
Ezekben a versenyeken eldöntésre került versenyszámok	35	96
A Bánáton kívüli versenyen résztvettek atlétáink	4	3
Ezekből győztek	14	12
Győzelmet, illetve helyezést elért atlétáink	29	45

Ezek a számok mutatják legszomorúbban fenti állításunk igazságát.

Már most nézzük, hogyan fest az egyesek győzelmi, valamint helyezési táblázata.

Egyéni statisztika:

Zárójelben a tavaly elért pontszámokat is közöljük, ami legszembetűnőbben mutatja az általános hanyatlást

Atléta neve	1921-ben			1920-ban		
	I. hely	II hely	III. hely	Pont 5, 3, 1 arányban		
1. Ambrózy K. (Vikt.)	12	3	—	69(72)		
2. Bulik (Cove.)	8	1	—	43(65)		
3. Makay (KAC)	7	2	—	41(48)		
4. Kolb (KAC)	5	4	2	39(32)		
5. Bencze Z. (Vikt.)	4	2	—	26(22)		
6. Simity (KAC)	4	—	—	20(30)		
7. Moity (OAC)	3	2	3	24(47)		
8. Szenesy I. (Vikt.)	3	2	—	21(62)		
9. Balás I. (Vikt.)	3	2	—	21(45)		
10. Dániel L. (Vikt.)	3	—	—	15(—)		
11. Gyárfás F. (Vikt.)	2	5	2	22(2)		
12. Jovanovity (HASK)	2	8	4	38(15)		
13. Bogdán (KAC)	2	2	3	19(13)		
14. Hamburger (DSK)	2	2	—	16(17)		
15. Teleszko (Pancevo)	2	2	—	16(27)		
16. Spitzer I. (OSK)	1	1	1	9(23)		
17. Járossy (Vikt.)	1	1	1	9(9)		
18. Spitzer II. (DSK)	1	1	—	8(14)		
19. Pecies (KAC)	1	1	—	8(3)		
20. Krausz (DSK)	1	—	2	7(—)		
21. Kovács (Vikt.)	—	4	2	14(—)		
22. Chriszár (Vikt.)	—	2	2	8(24)		
23. Zeller (Vikt.)	—	2	2	8(6)		
24. Klein (KAC)	1	2	—	11(—)		
25. Székely (Makk.)	—	1	—	3(—)		
26. Csernik (Vikt.)	—	—	2	2(11)		
27. László (KAC)	—	—	2	2(—)		
28. Szoró (KAC)	—	—	1	1(—)		

Az egyes egyesületek között ezek a győzelmek a következőképpen oszlanak meg: (Zárójelben mindeni a tavalyi adatokat állítjuk szembe.)

Egyület neve	I hely	II hely	III. hely	Pontszám
Viktória	28(45)	23(41)	11(15)	220(363)
KAC	20(27)	11(8)	8(6)	141(166)
Concordia	8(14)	1(9)	—(3)	43(100)
DSK (TTE)	6(6)	4(10)	3(8)	45(68)
Obility AC	3(8)	2(12)	3(9)	24(82)
HASK	2(3)	8(—)	4(—)	38(15)
Pancevo	2(—)	2(—)	—(—)	16(—)
Vasas	—(1)	—(1)	—(1)	—(18)

Ezeket az eredményeket egyesületenként a következő számú atléták érték el:

Viktória	11(18)
KAC	8(9)
Concordia	1(2)
DSK	4(5)
AKO	1(7)
HASK	1(1)
Pancevo	1(—)

A bánati atléták által elért legjobb eredmények ezidén a következők: (Zárójelben a tavalyi legjobb eredményt adjuk. *-gal rekordokat jelöljük, **-gal egyszersmind országos legjobb eredmény.)

100 m. Szenesy, Bulik, Gyárfás 11-2* mp. (Szenesy 11-2 mp.)

200 m. Bulik 23-6 mp. (Bulik, Szenesy 23-4 mp.)

400 m. Bencze Z. 53-2** mp. (Makay 56.)

800 m. Makay 2 p. 06** mp. (Simity 2 p. 11-4 mp.)

1500 m. Makay 4 p. 21 mp. (Makay 4 p. 17-4** mp.)

Helyből távolugrás. Ambrózy (302* cm.)

Távolugrás. Bulik 707** cm. (Bulik 662 cm.)

Helyből magasugrás. Ambrózy 140* cm.

Magasugrás. Moity, Teleszko 162 és fél cm. (Bencze 170** cm.)

Súlydobás. Ambrózy 13-97** m. (13 m. 25 cm.)

Diszkoszvetés. Ambrózy 43-72** m. (43-00 m.)

Kalapácsvetés Ambrózy 40-70** m. (—).

Gerelyvetés. Joanovits 39-00 m. (Olteán 37 m.)

Staféta versenyekben:

4×100. Viktória 47-6* mp. (Balás, Dániel, Gyárfás, Szenesy) (48 mp. Viktória.)

100+200+300+400-as staféta. Viktória 2 p. 11-2** mp. (Dániel Balás, Járossy, Bencze.)

200+200+400+800-as staf. KAC? (Kolb, Bogdán, Simity, Makay) (KAC?)

Az eredmények szempontjából tekintve tehát az egész vonalon csak javulás mutatkozik tanujeleként a gárda tehetségének. A tavalyival ellentétben több számot is felvettek egyesületeink programjukba, azonban még mindig nélkülözünk egyes számokat, így elsősorban a gátfutást, melyet költséges volta miatt nem lehet kultiválni, valamint a legszebb attrakciót, a rudugrást.

Feltűnő kevés, mindössze 4 handikap szám került eldöntésre egyetlen egy versenyen, míg a többi verseny „bajnoki” volt. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a győztesek nem érdemelnék meg becsülettel kiküzdött eredményeik után a bajnoki címet, csupán a rendszer ellen van kifogásunk, mely kizárólag bajnokságokat rendezve, ezáltal természetesen megfelelnek a másodklasszisról, melynek így érvényesülési lehetősége nem lévén, büszkén mond az atlétikának. Ennek következménye azután, hogy a közönség érdeklődése is nagymértékben eszikken, mert a legkevesebb bajnoki szám hozza meg azt a küzdelmet, melyet ő is élvezni tudna, lévén az elért eredmények értékelésében teljesen járatlan.

Junior versenyszám egyetlen egy szerepelt programon. Ehhez azután nem is kell kommentár.

Ha az elért eredmények értékét vizsgáljuk s összehasonlítjuk a nemzetközi konkurenciában elért eredményekkel, arra a megállapításra jutunk, hogy Ambrózy és Bulik személyében nemzetközi viszonylatban is legelsőrangú atlétákat birunk. All ez elsősorban Ambrózyra, aki idej eredményeivel a világ legjobbjával is eredményel veheti fel a versenyt. Súlyban elért 13-97 m.-es eredményénél csak a svéd Nilsson ért el jobb eredményt 14-27-et, diszkoszban meg csak az amerikai Pope dobta túl 43-72 m.-es dobását, amikor az USA bajnokságában 44-68 m.-el győzött. Mindkét eredményt azonban Ambrózy is képes elérni, csak a rendes pálya hiánya, valamint a ritka versenyzési alkalom az, ami őt ebben ezidén megakadályozta. Abszolút értékű 40-41 m.-es kalapácsvetés rekordja is mellyel szintén kevés rekordlista dícserekedhetik. Állandó jó formáját igazolják egyéb számokban elért eredményei, amelyek elsőrangú „all round” atlétává teszik s csak kár, hogy a UAC jubiláris versenyén nem indulhatott, ahol a legkiválóbb európai „allround” atlétával a sokszoros német dekatlon bajnokkal Halt-tal találkozhatott volna.

Bulik, aki pedig betegsége következtében, hosszú kényszerpihenőt tartott, a másik „internacionális” klasszis. A KAC versenyén elért 7-07 m. és távolugró eredménye abszolút értékű s csak egy évvel ezelőtt még európai Sportszenzáció lett volna. De éppen az idej év a tá-

Ke
kar
dég
nak
ezu
kar
ün

Kir
a Vo
vetse

volugrás történetében páratlan fejlődést mutatott, egyre-másra tünnek fel a 7 méteres távolugrók s O. Connor 15 éve fennálló megdönt-hetetlennek hitt világrekordját is megjavította 9 cm.-el az amerikai Gourdin. Bulik teljesítményének értékéből azonban ez mit sem von le s az a hatalmas energia és szorgalom, mely az ő szereplését legjobban jellemzi, még csak a jövőben fog teljes mértékben kibontakozni és a megérdemelt méltánylást elérve, őt az atlétika „nagyjai” közé emelni.

Az öregek közül Szenessyt Joanyityot és Makayt láttuk jó formában. Az első a szezon végére letört s így azután Matznak könnyű dolga volt vele Zagrebban, de hisszük, hogy a jövő évben ismét a régi klasszisu futót látjuk viszont. Joanyity változó formákat mutatott a súlydobásban elért legjobb eredménye 13-01. Makay a középtávokon verhetetlen maradt, csak 400-on volt kénytelen átengedni a teret egy ifju óriásnak, Beneze Zoltánnak, akinek karrierje szinte páratlanul emelkedő vonalat mutat. Ideális alakja, stílusa benne a jövő „nagy” atlétáját sejtetik. Méltó társa volt Gyárfás, akinek mint kezdő ifjusági atlétának 11-2-es idejét egyetlen hasonló kornú atléta sem érte el ezideig.

Nem hiába távolugró év volt az idei, a bánati atléták is kitétek magukért e téren s három atléta haladta meg a 6 méteres vonalat Bogdán, aki határozottan tehetség s akinek remélhetőleg sérülése sem fogja kedvét szegni. 6-29-es eredménye respektabilis. Teleszkó 625-ös ugrása szintén haladást mutat, ugyszintén a magasban is elért 163 cm.-es eredménye. A harmadik 6 méteres Kolb, aki két ízben is elérte ezt a szép eredményt s aki a szezon végére bebizonyította, hogy valóban csak rajta mulik, hogy elsőrangú atléta legyen. Simity szintén csak a szezon végére fogott munkába, de ekkor azután kimutatta foga fehérét. Ugy 400-56 mp-es mint 800 2-11-es eredménye biztató. Hamburger is elérte a bajnoki címet, mely szorgalmának méltó jutalma. Meg kell itt még emlékezni Dánielről, aki a KAC versenyén árult el szenzációs sporttehetséget. Moityról, aki ezidén is specializálta a magasugrást. Stafétákban ugy a 4X100-on, mint a svéd stafétában a Viktória javított rekordot, bár zagrebi vereségük, ugyancsak váratlanul jött. A KAC olimpiai stafétája ezidén is verhetetlen maradt.

Kedves kartársaimnak és kartársnőimnek, mint a vendéglősök szövetsége tagjainak és jóismerőseimnek ezuton kívánok kellemes

karácsonyi ünnepeket

Kirtyánszky Szvetozár
a Vojvodinai Vendéglősök Szövetsége vel. bečkereki fiókjának elnöke.

2263

Nagyrabecsült vevőimnek és jóismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok. 2310 **Krizsanov Jóca** mészáros és hentes.

Nagyrabecsült vendégeimnek és jóbarátaimnak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok

Bakos László, a „Fehér galamb” vendéglő tulajdonosa. 2262

A karácsonyi ünnepek alkalmából ajánlom most érkezett hírneves szerbiai zsupai vörös és verseci fehér

boraimat,

melyt nagyban és kicsinyben a legolcsóbb napiáron kiárusítok.

Rosuly Milán

a „Toplica Milana” kávéház és vendéglő tulajdonosa, Vojvoda Bojovitya (Vörösmariy) u. sarok. 2309

Balogh Géza, Vrsac

varrógép és kerékpár nagy raktára és javítóműhelye.

2277 Szakszerű javítás: varrógépek, kerékpárok, gramofonok, mindenféle ipari gépek, írógépek, kőtógépek, fegyverek stb. Házi-csengők, acetien- és villanyvilágítászereléshez az összes aktrészek raktára.

Gyógyszerész urak figyelmébe!

Gyógyszerüvegek zöld és félféher színben, minden nagyságban kaphatók jutányos árban azonnali szállítás mellett.

KRAUSZ IGNÁC FIA, Debeljassa. Telefon 8. 2266 Telefon 8.

Nap-szálloda

Vrsac, Városkert-utca 10. sz.

Kitünő konyha, elsőrendű sör és jó verseci borok. Vidéki vendégek találkozóhelye. Naponta egy elsőrendű cseh zenekar hangversenyez. 2272
Tulajdonos: **KOTTEK VILMOS**

4-5 jó vasöntő

állandó alkalmazást nyer

SEIDL GYULA,

Első Vrsaci Gépgyár, Vas és Ércöntődében. 2261

Vendéglő a „Kék csillaghoz”

Vrsac, Laktanya- és Urbán-utca sarok. Tulajdonos: Özv. Friedmann Adolfe.

Kitünő konyha, tiszta fajborok. Naponta frissen csapolt sör. Szép tiszta vendégszobák. Kellemes szórakozóhely. Szolid és pontos kiszolgálás. 2270

Fehérnemű,

különösen menyasszonyi kelengye varrását vállalom

2207

Baloghné Schemmel Johanna
Vellki Bečkerek, Getova (Német) u. 25.

Egy

mindennemű mezőgazdasági gépekkel, szöggekkel, szerszám-mal, emelőszközökkel és benzinmotorokkal megtöltött uszályhajó megérkezése folytán képesek vagyunk az összes érdekelteket legelőnyösebben kiszolgálni. Látogatások vételkötelezettség nélkül.

„Agrikola”

Poljoprivredno, Trgovačko i Industrijsko D. D.
(„Agrikola” mezőgazdasági, ipar- és kereskedelmi r.-t.) Vrsac, (Korona-herceg) Alexander u. 24. 2305

Megkezdődött a karácsonyi vásár!

Mindenkinek tudnia kell, ha csak nem ellensége önmagának, hogy az egyetlen konkurrencia nélküli cipőgyár a

Bata

Millió és millió ember visel kizárólag „Bata” cipőt, mert ezek elegánsak, erősek és olcsók. Eredeti gyári áron kaphatók a

Bata

cipőkereskedésben Vellki Bečkerek, Alexandrova (Fő) utca.

Egy pár

Bata

cipő két pár másfajta cipővel felér!

Nagy karácsonyi vásár

parfümökben és finom bőrárakban, férfi- és női pénztárcák, idikülök

Grünberger Berta illatszertára

2250

Vel. Bečkerek.

Korsós és Schirka

bor- és pálinkanagykereskedése
Pancsevo, Kralja Petra trg 10. szám.

A karácsonyi és ujévi ünnepek közeledtével ajánljuk saját termésű és préselt

2273

fehér, vörös és fajborainkat

és óbort, valamint saját égetésű gyöngytörkölyt, valódi szerb szilvóriumot és klekovácsit, mindenféle likőröket és legfinomabb jamaikai rumot a legalacsonyabb napiáron.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Karácsonyi és ujévi ajándéku

Debeé
Ibolya
Kerpel-arefinomító
Crém rose de crém
Salvator, Aurora

} krémek

Perdentol
E S M.
Kalodont
Egglen
Hygiodon

} fogpépek

különböző fürdőszók, ajakir, ajakfesték, pirosítók, dióolajok, francia és egyéb O'dekologeok, eredeti francia parfümök, Lotion, O'detielette, hajszeszek, Abisa-hajápoló, Ode portugál, hajpetrol, körömmollók, maniküre-ollók, körömráspolyok, körömkéfék, polisszoirok, fogkéfék, puderpamacsok, puderpapírok, Baby-hajkéfék, parfüm-permetezők, borotvaszappanok, borotvakrém, borotva-(timsó)-kövek, borotvapengék, rougok és különféle brillantinok, francia szappanok, sachettek, különféle hajmosó schamponok

Vági Sándor gyógyszerárában

Veliki Becskerek, Szerbegyház-palota. 2264 Telefon 173.

A beogradi Prva Szrpszka Zemljoradenička Banka vojvodinali főfiókja Veliki Becskereken

Telefonsz. 100 Távirati cím: Prvazemba
saját házában: Petrogradszka u. 13. sz. a.

bankműködését megkezdette, hiteleket nyújt előnyös feltételek mellett első sorban földmiveseknek, beszerez gazdasági gépeket és eszközöket s azokat legelőnyösebben árusítja, elfogad betéteket a legkedvezőbb feltételek mellett s azokat felmondásra s felmondás nélkül kifizeti.

2306

2307

Benzint, petróleumot, nyersolajt, gép- és hengerolajt, fuvettesirt, gépsziját, tömitéseket, új benzinmotorokat raktárból azonnal szállit:

Braun Marcel gazd. gép- és műszaki üzlete.

Standart Oil Co. képvisellete, Vel. Becskerek. Tel. 106.

Üzemnagyoobbitás folytán eladó

gőzgéptelep

mely áll: egy alig használt 84 indikált lóerejű, compound kondenzátoros Nicholson féle gőzgépből; egy hozzávaló 40 □ tüzfelületű Cornwall rendszerű 10 légkörnyomásos gőzkazán; egy 9 □ fűtőfelületű gőztulhevitő.

238

Üzemben megtekinthető:

SZÉKELY BERTALAN

gőzmalomtulajdonosnál ADA, Bácska.

Dec. 8-tól 25-ig
leszállított árak!

Nem gyári munka!

Nagy karácsonyi cipővásár!

A karácsonyi és ujévi ünnepek közeledtével azon rendkívüli kedvezményben részesitem a tisztelt vásárló közönséget, hogy a mai drágaság dacára, saját cipőnagyműhelyemben a legkülönfélébb bõrneműekből készült **uri-, női- és gyermekcipőimet** dec. 8-tól 25-ig mélyen leszállított áron árusítom ki. Pénzének ellensége mindenki, ha nehezen szerzett keresetét holmi gyári cipőért dobja ki, holott azt nálam minden elfogadható árban megkaphatja.

2182

Gyári munkások és földmivesek! Olcsó és tartós strapacipők (bakancsok) csakis nálam kaphatók!

MAYER FERENC cipőnagyműhelye

Vel. Becskerek, Kralja Petra trg 629, (a Solyom-féle sörosarnok udvarában.)

Dec. 8-tól 25-ig
leszállított árak!

Ritka alkalom!

Kötött nőiruhákat

a legújabb bécsi divat szerint, mérték után, gyorsan szállit az Első Torontali Gyapjufonó- és Harisnyakötőgyár Rt.

Veliki Becskerek, Bakics-utca. 36. sz. táubeszélő.

Modellek a gyárban megtekinthetők!

2362

Elcsereiné (Magyarországon Szeged mellett)

Ujszentiván köz- 2 házat gazdaság-
ségben levő gal és 61

lánccsere- szántóföldjét

rendű hasonló jugoszláviai birtokkal, esetleg el is adná. Bővebbet:

Putnik Milkónál, Josifovó

(U p. Turska Kanizsa) 2289

Egy ötlövetű Winchester féle

vadászpuska

automat., 1911. modell. 12 kal., kifogástalan állapotban és jó működéssel, eladó — Ajánlatok

Hugó G. Jägerhez Versecre,

Wilson-utca 16. sz. a. címzendők

ELADÓ SAROKHÁZ.

Kovács (Antalfalva), vasuti állomás, járási székhely, járásbíróság telekkönyvvél, pénzügyigazgatóság, nagy szerb intelligencia, a főútcán 400 m-telken 8 szoba, fürdőszoba, 60 m. mélykút kitünő ivóvízzel, vízvezeték, ügyvédnek, orvosnak, pénztintézetnek, vendéglősnek, avagy kereskedőnek kitünően alkalmas. Bővebbet a házban 601., vagy Piking ügynökénél V. Becskereken.

Pálmai István

bőrkereskedése

Alexandrova (Fő) u. 11 sz.
Pupinova (Árpád) u. 10 sz.

Választékos raktár mindenféle bel- és külföldi bőrökben; az összes cipészkelek és a legjobb minőségű szerszámok készletben. 2322

2312

motorhajó

Jókarban levő csaknem új kis

ges 36 HP. benzinhajómotorral, vontatásra és személyszállításra alkalmas, 70 m³ bruttó tartalommal, fakonstrukció, jutányos áron eladó. Érdeklődők forduljanak a Cukorgyár Rt.-hoz Veliki Becskereken.

Daimler-gyártmányu, tényleg

Favágást

vállal 2220
Krausz Gyula
 gépjavító-műhelye
 Gundulityeva (Toldi Ferenc) u. 7. szám.
 Telefon 3-29. Telefon 3-29

Összes vas, fém és
 öntvény gépkatrézsek
autogén forrasztását
 vállalkoznak 2171
Dimitrievits és Küffer
 műszerészek, Mileityeva (Temesvári) u. 18.
 Ugyanott egy tanonc felvétetik.

Oxigén

hegesztéshez, saját és kölcsön tartányok-
 ban minden mennyiségben kapható:
 Handler és Vadász Novi Sad,
 Futoska ul. 28. sz. Alkotmány-u. 10. sz.
 Telefon 296. Telefon 296.

Handler és Vadász

Novi Sad, Futoska utca 28.
 Alkotmány-utca 10.
 Telefon 296. Telefon 296.

Műszaki cikkek, víz- és gőz-
 armaturák, fűtőszobaberen-
 dezések, mindenféle szerszám
 és szerszámegének állandó
 raktára.

Képviseltek:
 SEMPERIT legjobb amerikai
 gummiművek Rt. Wien.
 Özv. KNAUST cs. és kir. szab.
 gépgyár, csöművek Rt. Cseh-
 ország, Pisek.
Raktár:
 GARVEN-művek gép-, szivattyu-
 és mérleggyár. 2260

Fenyőoszlopok

villanyvilágítási, táviridő és egyéb
 célokra alkalmas állványoknak való
 szálifa, faragott épületesfák, min-
 denfajta épület- és asztalosáru,
 továbbá jóminőségű kovacs-, fűtő-
 és faszén, valamint la cserhélj
 állandóan nagy készlet raktáron.
 Jutányos árak! 33
Kovinska Banka faosztálya.

Telefon 2-42. **Torontali Agrárbank Rt.** Telefon 2-42.
 Sürgőnyeim: **Fűszer-, Gyarmat- és Áru-** Sürgőnyeim:
 Agrárbank **osztálya Veliki Becskerek.** Agrárbank
 Vel. Becskerek Vel. Becskerek

Ajánljuk nagy raktárunkról a legolcsóbb napiárakon bel- és külföldi
 fűszer- és gyarmatárunkat:

Kávé: Rio, Minas, Campinas, Santos,
 Maragogyp, Kuba, Quatemala Peri,
 Gold-Java, Peri, Mocca minden
 mennyiségben
Pörkölt kávé: naponta frissen pörkölt
 Rio és Santos. Kivánatra bármely
 fajtaból pörkölt kávét szállítunk
 Narancs, citrom, fűge (zavk és koszu),
 carabbi, moogyoró, mandula, datulya,
 római maroni
Tea: angol U. K. T., Durbar és orosz
 tea dobozban és kimérve
Csokoláde: Küfferle, Viktor Schmidt, Nestle,
 Stehane, Manner, Heller stb.
Cacao és cacao vaj eredeti csomagban
 és kimérve
Kunditták és karamellák: Stollwerek kara-
 mella, Viktor Schmidt karamella, Ruff
 stb.
Konzervek: gyümölcs és hal konzervek
 (Sardinia, Sardella, sardella gyü-
 rük stb.)
Senf: Teodor Etti stb.
Pezsgők: Törley, Mums, Cucek
Finom asztali fehér és vörös borok
Cognac: Steok, Pátia, Murgurgo stb.
Likörök: eredeti francia Cointreau, hol-
 landi Levret és eredeti Bois likörök,
 olasz Murgurgo, belföldi Pátia, cseh
 Lichtwitz gyártmányok.
Pálinka különböző minőségben.
Rizs: Patna, Japan Benloch stb.
Cakor: belföldi és cseh kristálykocka
 és süveg.
Só, gyafa, Ciub és cigarettapapír.
Szilva a legolcsóbb napiáron, 95-ös
 ládás áru
Szilvalekvár reklám árban
Gyertyák bel- és külföldi és angol
 gyártmányok
Mosószeppanok: Schicht stb.
Teiltette szeppanok: wieni legfinomabb
 Sarg, Tauszig, Kalderrara és Bankmann
 Bertin és belföldi subteicai gyárak
 áru
Sésborszesz: Original Erényli gyári árban
Kékítő: wieni Hartmann és Mittler és
 belföldi áru
Bellistyei ecetsav gyári plombával
Viaszok vászon feszített ár!
Piaci tászkák: reklám ár!
Aetznatron, ammoniakszóda, mosészóda,
ólomokor, borkősav és más kemikáliák
Festékek nagy választékban. Aulin
 ruhafestékek csomagban és kimérve
Lakkok: (O. Fritze) fűrnisz, terpentín,
 motor- és hengerolaj
Padóviaszk és paszta
Pécsi föld fénymáz (Silberglätte) és
Miniam
Enyv (Holz- és Neussbeitzo)
Spenya, kocsikefécs (sárga és kék)
Kékkő napiáron
Raffia

Helyszűke miatt fel nem említett áruk, amelyek a fűszer- és gyarmat-
 arukhoz tartoznak, mind megvannak.

Petróleum Végladás! Szilvalekvár
PIACI TÁSKÁK
 3 nagyságban, darabja:
 nagy 120 K
 közép 100 K
 kis 80 K
 nagyon szép, erős, sárga-
 fekete és tiszta fekete
 színben, viaszkos vászon-
 ból, erős borszifjogóval.
 ládákban és vashordóban,
 tiszta fehér áru,
 hordóvételnél 24-50 K
 ládávételnél
 korona védjegy 840— K
 fumei 3 csillag 860— K
 ab raktár.
 friss, ideai áru, cca 140
 kg-os hordókban 10% tara
 25-50 K, cca 15—20 kg-os
 ládákban franko láda 26 K
 ab raktár Veliki Becskerek.

FIGYELEM! Tisztelettel értesitem a nagyérdemű
 közönséget, hogy megérkeztek kül-
 földről elsőrendű, még békebeli
ingá-, irodai- és Wecker-óráim, azonkívül **svájci zsehoráim,**
 kitérő szerkesztő
 melyeket jóállás mellett a legolcsóbb napiáron kiadásitok. Elfogadok
 órajavításokat, melyek saját műhelyemben a legprecízebb kivitelben
 készíttetnek. -- Javításokért számtalan hírtapi, levélbeli elismerés és kitüntetés
 Tisztelettel 2193
Wantsik Aladár óras, Veliki Becskerek.

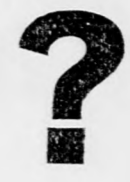
PARAMON
GUMMI CIPÓSAROK. -- UTÓLÉRHETETLEN
TARTÓSSÁGU. -- Gyár: Bratislava-Petržalka.
 Elárusító iroda: **PARAMON-GUMMIINDUSTRIE**
 1881 **Wien, VII., Neubaugasse 7.**
Raktár: ECKSTEIN JÁNOS ÉS FIA cégnél, Veliki Becskerek.

Gépek és szerszámok

fa }
 fém } megmunkálásra
 és bádóg }
 eredeti gyári árakon nagy választék-
 ban állandóan raktáron alábbi cégnél: 2148
Karl Jetzbacher Zagreb,
Vlaška ul. 25. Saját gyár Bécsben. Telefon 4-90.
 Kérjen árajánlatot!

Hová

megyünk az ünnepek alkalmával

Osztó Jánoshoz

a „Drina“-szálloda vendégfőhelyiségébe
 (Aradáci-utca, a Hungária-gőzmalommal
 szemben), hol a kitünő jó hegyborokon
 és izletes ételeken kívül minden va-
 sár- és ünneppnap frissen csapolt barna
 és világos sör kapható. Most érke-
 zett meg László Ferenc jóhírnévnek
 örvendő zenekara, mely az ünnepek
 alkalmával és ezental minden este
 hangversenyezni fog.
 Kellemes családi szóra-
 kozóhely! Kitünő kony-
 ha! Tiszta vendégszo-
 bák! Pontos kiszolgálás!

Nagyabcsúit vendégeimnek és jóhá-
 raimnak kellemes karácsonyi ünnepeket
 kívánok! 2265

ÉLESZTŐ

minden mennyiségben!
 Arko gyártmányú Cognac Medicinal
 és különféle likörök a legjobbak.
 Főképvisező Vojvodina területére:
V. ZUBKOV G, Sombor.
 Telefon 330. 2188

Üvegipar Rt.

M Frank és Tsa Beograd.
 Igazgatóság: Balkanska 33 Raktár: Kara-
 gyorgyeva 83, a vasútállomással szemben.
Táblaüveg, préselt üveg, diszítő
(ornament) üveg, fehér és színes,
 minden erősségben és nagyságban.
 Nagyban és kicsinyben!

JOVAN S. OBRADOVITY

bizományi és beho-
 zatali kereskedőse
Beograd, Karagyorgyeva u. 69
 Telefon 754. Telefon 754.

Ajánlja különösen a tisztelt belföldi
 kereskedőknek dusan felszerelt
rőfös- és rövidruft
 u. m. férfi- és női ruhaszöveteket,
 barcheteit, flanelt, sateneket stb.
 Téli alsóruhákat (Jäger- és más
 fajtájú), selyem-, cérna- és pamut-
 harisnyákat, Tell- és Valton-féle
 lábbelieket, francia pipereszappant
 stb. 2217
 Eladás nagyban és kicsinyben.

Özv. Guttmann Jakabné és Fiai működgyára

ajánl:

műkölapokat, cementla-
pokokat, lépcsőket, csöve-
ket, vályukat;

készit:

átereszeket, nagy vályu-
kat, sirbekerítéseket;

szállit:

portlandot, meszet, gip-
szet, vagonnál igen olcsó
árban.

2293

Bánsági Malomipar R.-T.

----- Ezelőtt -----

„Szabadalmazott Osztrák Államvasuttár-
saság“ (STEG) és „Adler Vilmos és Fia“
cég gőzmalmai, vas- és fémöntőde, gép-
javítóműhely

2276

Vršac, Oravicabánya, Boksánbánya.

Hemberger Bálint

Vršac

2275

Szőlőbirtokos, bor- és
pálinka-nagykereskedő

Telefon 41.

Alapított 1856.

Kalapok

Allandó újdonságok uri-, női- és gyermekkalapformákban.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Olcsó árak! Olcsó árak!

Dragán Testvéreknél

Vel. Bečkerek, Car Dusanova
(Váraljai) u. 38., saját házban.

Javításokat és átalakításokat jutányos áron elvállalunk.

2280

Elsőrendű
kóser marha- és borjúhús

a legolcsóbb napiáron csakis

Radoszavlyevič Nika

kósermészárszékében kapható

Vel. Bečkereken, a nagyhid mellett.

2298

Milivoj P. Bojanić

bornagykereskedő

Interurbán
telefon 71.

Vršac.

Interurbán
telefon 71.

2274

Legjobb

belföldi

pezsgő

a Chateau Mercy

védjegyü.

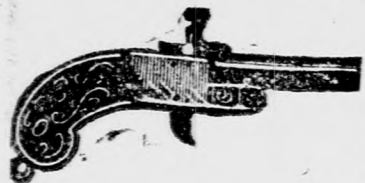
Banater Sektkellerei,

Veliko Središte.

2271

Beregszászy Z. Antal

Vršac (Versec) Bánát, Jugoszlávia.

Ajánlja nagymennyiségű vadászfegyvereit, municióját, vadász-kellékeit, kerékpárjait, mechanikai és elektrotechnikai kellékeit és varrógépeit.

Államilag engedélyezett puskaporeladás. Mindennemű vadász- és önvédelmi fegyver (brünlás, újraagyolás) és mindennemű mechanikai és elektrotechnikai cikkek modernül berendezett javítóműhelye. :: Jutányos árak.

A m. kir. államvasutak gépgyáranak

Vezérügynöksége

gőzlokomobilok, gőzmagánjárók, szivógázmagajárók, golyóscsapágyas cséplők, szivógázlokomobilok, benzinlokomobilok, szalmakazalozók, malomberendezések, kis házimalmok, kis benzinmotorok, ekék, boronák, kapálók, morzsolók, rosták, szecskavágók, vető-ésaratógépek

2282

„RECORD” ipari és kereskedelmi részvénytársaság

Osijek 1., Teretna ul. 2.

Telefon: 86.

Sürgöncim: Record.

Steinitzer Géza

Veliki Bečkerek

Telefon 58.

Sürgöncim: „Karbon”

Köszén

Koksz

Faszén

Tüzifa

Mész

Kékkő

Kristálysóda

Okszigén

és az összes ásványolaj-termékek

2291

A Danica Vegyipar R.-T.
Zagreb, Boszna Brod, Ko-
privnica képvisellete. ●●●

Szerb Szövetkezeti Bank R.-T.

(Srpska Zadružna Banka)

Fiók Vel. Bečkerek

Telefon: 43. 47.

Sürgöncim: Zadružna Banka

Elfogad betéteket folyószámlára és betéti könyvecskékre előnyös feltételek mellett.

Betétvisszafizetés felmondás nélkül.

Vesz és elad idegen valutákat és devizákat. Hitellevelek kibocsátása.

Átutalások és kifizetések az összes bel- és külföldi piacokra.

2297

Vacuum Oil Co d. d.

főképviselet és raktár

2295

Özv. Guttman Jakabné és Fiainál

Ajánl:

„Sphinx”-jegyű könnyű benzint, „Sunflower”-jegyű kánás petróleumot és fehér hordós petróleumot.

Jajcei Carbidgyár

főképviselet és raktár

2296

Özv. Guttman Jakabné és Fiainál.

Ajánl: legjobb minőségű jajcei carbidot.

Gyapjuipar R.-T. Veliki Bečkerek

készít legjobb minőségű

2294

gyapjuszöveteket,

kézzel csomózott

smyrnaszőnyegeket.

„VOLTA“ R.-T.

Veliki Bečkerek Telefon 137.

A Kremenezky izzólámpa és villamos-
sági rt. bánáti kizárólagos képviselője.

Ninković György

drogéria a „Fehér kereszt“-hez
Vršac (üvegudvar).

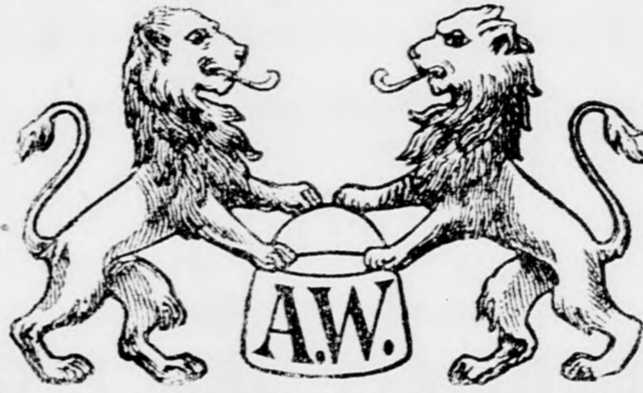

Parfümeriák, Köhni-vizek, szappanok, mindennemű
kozmetikai cikkek, fésűk, Ferenc-pálinkák, gummi-
áruk, kötőszerek és fényképészeti cikkek legnagyobb
választéku raktára.

2269

Állandóan szállítok gyárból vagy raktárból
Oroszlán „A. W.“ jegyű zománcedényt.
Állandó nagy raktár üveg- és porcellánárukban.

Telefon 8.

Telefon 8.

KRAUSZ IGNÁC FIA DEBELJAČA.

Adler Vilmos és Fia

szőlőgazdászat
borpincészet

Vršac

Alapítva 1849. Alapítva

Polgármesteri hivatal Veliki
Beckerek.

20588-921. szám.

Szöbéli árlejtés.

A városi tanácsnak 11024/99-921. számú határozata értelmében folyó évi december hó 27-ikén d. e. 11 órakor a polgármesteri hivatalban fog megtartatni az utcai szemét hordására a szóbeli árlejtés.

A feltételek a városi gazdasági hivatalban naponta a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Veliki Beckerek, 1921 dec. 22-én.

Alexity, s. k.,
polgármester.

Korzó-Mozi

a „Srpska Kruna“-ban.

2318

Hétfőn, 26 án, karácsony másodnapján 4 előadás: d. u. 3, 5, 7, 9 órakor.

Kedden 2 előadás: 6 és 8 órakor.

GUNNAR TOLNEAS

Prometheus.

II. részben, 6 felvonás.

Retortafaszén

legprimább minőségben, vagonrakományként kapható HUBERT LAJOSNÁL NOVI SAD, Zeleznicna ulica 17, a TESLICI IPAR-MŰVEK vojvodinai és szerémségi vezérképviselője. 2197

Eladó motor

30 lóerős, 1/2 Diesel, német gyártmány, elektromos gyújtással, használható benzín, petróleum és nyersolajjal, teljes felszereléssel. 2326

Megtekinthető a tulajdonosnál: Kiss Imre, Jám.

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő 2177

vállal fuvarlevél felülvizsgálatát és vasuti szállítástól eredő mindennemű visszakereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Fogad délelőtt 10-12 óráig.

Vel. Beckerek, Etvesova u. 5.

Cseh-kovácsszén

7000 Caloria

legprimább minőségű érkezett. Kapható nagyban és kicsinyben métermázsanként 2299

260 korona

árban ab telep.

Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság (Hercog Gyula)

a gimnáziummal szemben.

VULKAN felülmulhatatlan

Jégzacsók, bicikliszelepgumi, kerékpárköpenyek és tömlők, gumiszalagok, fizetőtálcák, borbélyszivacsok, fürdőszivacsok 2, 3, 4, 5 és 6 sz., fülfecskendők 2, 4, 6 és 7 sz., inkognitofecskendők, női zuhanyok, ujjaskák 3, 4, 5, 6 sz., szivók 70 mm, folytonmelegítő 2, 3, 7 sz., irrigátortömlők, mankó- és botgumi 2/0, 3/0, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 sz., törőgumi: Drina, Jadran, Soca, Sava, cement, vászon, szigetelőszalagok.

VULKAN-raktár Veliki Beckerek.

Hol tölthetjük el legkelle- mesebben a karácsonyi ünnepeket?

A Rózsa-

kávéház- és éttermében, az intelligens közönség találkozóhelyén, hol jó ételeken és kitűnő italokon kívül minden este Rada Sándor közkedvelt cigányzenekara hangversenyez. Elsőrangú szálló! Figyelmes kiszolgálás!

Tulajdonos: Kohn Dávid.

Nagyrabecsült vendégeimnek és jóismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok. 2320

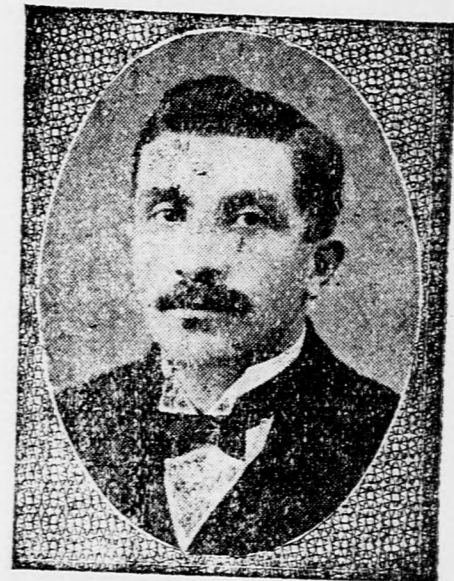
Szobafűtésre alkalmas darabos kőszén

kapható a SZERB SZÖVETKEZETI BANK R.-T. fiókjának fitelepén (Srpska Zadruga Banka) Veliki Beckerek, Bégapart, Gimnázium mögött. Telefon 208 2321

Ne törje

a fejét azon, hogy hol töltsse el a karácsonyi ünnepeket! Mert a „Kaszinó“-vendéglő kényelmesen berendezett helyiségeiben legkellemebben lehet szórakozni. Táncmulatságok, társasösszejövetelek, bankettek, lakodalmak rendezésére legalkalmasabb helyiség, az intelligens közönség találkozóhelye. Elsőrangú konyha, kitűnő hegyi fajborok. Naponta frissen csapolt barna és világos sör. 2323

Kovács János

„Kaszinó“-vendéglős, a bégaparti vasuti étterem tulajdonosa
Telefon: Kaszinó 54 és 287.

Kedves kartársaimnak és kartársnőimnek, vendégeimnek és összes jóismerőseimnek ezúton kívánok kellemes karácsonyi ünnepeket. 2317

Zekan Dusan,

a vojvodinai vendéglősök szövetsége
vel. becskerei fiókjának pénztárosa.

Ajánlunk
elsőrendű bükkhasáb tűzifát és
720-as könnyű benzint vashordókban.

Dobrovoljačka Banka u Banatu D. D.

Veliki Beckerek, Sv. Markovity u. 2325

Telefon 291.

Elsőrendű, teljesen pormentes

KÜLFÖLDI GÁZKOKSZ

minden mennyiségben kapható:

PROMETNO D.D.

Veliki Becskerek, Zsitni trg (Buza-tér).

2224

Sürgőnycim: Promet. Telefon 72.

KOHN IGNÁC

bor- és szeszáru nagykereskedése és szeszfőzde
VELIKI BECSKEREK (A NAGYHID MELLETT.)

Vendéglős urak figyelmébe!

Van szerencsém b. tudomásukra hozni, hogy prima szerbiai szilvából főztem kifogástalan szilvóriumot és ugy minőség, mint ár tekintetében képes vagyok t. vevőimet a legelőnyösebben kiszolgálni. — Borokban is jó minőséggel szolgálhatok olcsó árak mellett.

2040

Tisztelettel KOHN IGNÁC.

Tisztelt
polgártársak!

Értesitem a t. közönséget, hogy a karácsonyi ünnepek alkalmából
ujjonnan megnyílt mintaborpincém
vendéglőhelyiségében és házon kívül a legjobb minőségű **szere**
rémségi vörös-, fehér- és Schiller-boraimat literenként nagyban
és kicsinyben **20 koronáért** árusítom ki. 2098

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Kirtyánszky Szvetozár „Fehér hajó” vendéglő
és kávéház tulajdonosa.

Tüzifa

állandóan kapható

Kurländer Imre cégnél

Veliki Becskerek

Telefon 35 és 89.